

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

DEN IDEALISKE FÖRÖVAREN

- Mediala bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Termin 6

Författare: Tina Almquist & Charlotte Falk

Handledare: Mari Brännvall

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår engagerade och kunniga handledare Mari Brännvall. Med stort engagemang har du inspirerat, stöttat, uppmuntrat och utmanat oss genom den krävande processen med att färdigställa vår kandidatuppsats. Du har outtröttligt delat med dig av dina egna kunskaper inom fältet och fått oss att förstå vad det egentligen är vi håller på med.

Tack!

Abstract

”Den idealiske förövaren – mediala bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation” är en kvalitativ studie av hur media beskriver mäns våld mot kvinnor i nära relation.

Vi undersökte nyhetsartiklar från två stora kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen, under perioden 2015-10-06 till 2016-10-06.

Våra resultat indikerade att de former av mäns våld mot kvinnor som rapporterades via media nästan uteslutande var dödligt våld och mordförsök. Förövaren beskrevs uteslutande som en avvikare, och orsakerna till mannens våld förklarades som psykisk ohälsa, alkohol, svartsjuka och hedersmotiv (i de fall förövaren var av annan etnicitet). Offret beskrevs som hjälpsökande och aktiv för att komma ur våldet. I anslutning till detta förmedlades bilden av polis och socialtjänst som inte skyddar mot mannens våld, och ett passivt rättssystem som sviker kvinnan.

Titel: Den idealiske förövaren – Mediala bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation

Författare: Tina Almquist & Charlotte Falk

Nyckelord: Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, kvinnomisshandel, mediabevakning.

Innehåll

Abstract	3
Inledning.....	1
Problemformulering	1
Syfte	2
Studiens relevans för socialt arbete	2
Definition av begreppet mäns våld mot kvinnor i nära relation.....	3
Bakgrund	4
Våldets förekomst	4
Journalister och medias påverkan.....	5
Unga män och jämställdhet	6
Medierapportering i en svensk kontext	7
Tidigare forskning	7
Teori	13
Diskurs	13
Jämställdhetsdiskurs, avvikelsediskurs och våldsdiskurs	14
Det idealiska offret, den idealiska förövaren.....	15
Feminism.....	16
Intersektionalitet.....	17
Metod	19
Metodval.....	19

Primärdata	19
Urval.....	20
Datainsamling.....	20
Analysmetod.....	21
Etiska överväganden	22
Validitet och reliabilitet.....	25
Metodens fördelar och begränsningar	26
Förförståelse	26
Arbetsfördelning.....	27
Resultat.....	28
Våldet	28
Det dödliga våldet	28
Det icke-dödliga våldet	32
Förövare	35
Den våldsutövande mannen.....	35
Hedersmotiv	40
Förmildrande beskrivningar	45
Offer	46
Vem ansvarar för våldet?	46
Sviken av systemet	48
Kvinnan som mamma.....	52
Relation mellan offer och förövare	57
Avslutande diskussion.....	58

Referenslista	63
Bilaga 1.	66
Artiklar från Aftonbladet och Expressen (datainsamling):	66
Aftonbladet:.....	66
Expressen:	68
Bilaga 2.	70

Inledning

Problemformulering

Varje år anmäler cirka 30 000 kvinnor i Sverige att de blivit utsatta för våld av en man som de lever eller har levt i en relation med, och 20 kvinnor mördas varje år i Sverige av sina män (Brå, 2014). Dessa siffror indikerar att våld mot kvinnor är att betrakta som ett stort socialt problem i ett samhälle som rankas som det fjärde mest jämställda landet i världen (World Economic Forum, 2013). Socialtjänsten har de senaste åren utökat sitt arbete för att nå ut till kvinnor som utsatts för våld, och har i en del kommuner infört specialiserade enheter som jobbar specifikt med våldsutsatta kvinnor. Men mörkertalet av våldsutsatta kvinnor befaras fortfarande vara mycket stort, då de flesta kvinnor som utsatts för våld av en man inte anmäler sin förövare och oftast inte heller uppsöker vård för sina skador (Socialstyrelsen.se). Enligt Brottsförebyggande rådets Nationella Trygghetsundersökningar (2015) är svårigheter att anmäla ett uttryck dels för att kvinnorna lever i en relation med sin förövare, och dels för att kvinnorna och samhället har svårigheter med att bekräfta att ett brott har begåtts som bör leda till anmälan (Brå, 2015).

Media är en aktör i samhället som dagligen sprider stora mängder information till allmänheten. Urvalet av vilken information som sprids via media och på vilket sätt informationen beskrivs, påverkar dem som tar emot informationen. Forskning visar att de bilder som förmedlas av media om våldet och av rättssystemets hantering av våldet, har direkt påverkan på huruvida utsatta kvinnor vågar söka stöd och hjälp och genomföra en polisanmälan (Brännvall, 2016). Om en kvinna inte känner igen sig i den bild media framställer av våld mot kvinnor kan hon få svårt att identifiera sig själv som våldsutsatt, och bilden av ett rättssystem som inte agerar mot mäns våld mot kvinnor förmedlar till dessa kvinnor att de inte kan lita på att systemet skyddar dem mot våld – vilket medför att de avstår från att söka hjälp för att ta sig ur våldet (Brännvall, 2016).

Vi vill därför undersöka vilka bilder det är som sprids av media, och vilka diskurser som reproduceras genom nyhetsrapporteringen av mäns våld mot kvinnor i nära relation.

Syfte

Syftet med vår uppsats är att undersöka hur media genom nyhetsrapportering beskriver mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Genom en kvalitativ textanalys vill vi undersöka hur förövare, brottsoffer och hur våldet beskrivs och konstrueras i nyhetsartiklar under ett års tid. Vi kommer att analysera artiklar från två av Sveriges största kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen, under perioden 2015-10-06 till 2016-10-06.

För att undersöka hur våld i nära relationer framställs i media har vi utgått från följande frågeställningar:

- Hur beskrivs våldet i Aftonbladet och Expressens nyhetsartiklar under perioden 2015-10-06 till 2016-10-06?
- Hur beskrivs offer i Aftonbladet och Expressens nyhetsartiklar under perioden 2015-10-06 till 2016-10-06?
- Hur beskrivs förövare i Aftonbladet och Expressens nyhetsartiklar under perioden 2015-10-06 till 2016-10-06?

Studiens relevans för socialt arbete

Socialtjänsten har ett idag lagstadgat ansvar att hjälpa och stötta de personer som har blivit utsatta för våld i nära relationer enligt 5 kap 11 § Socialtjänstlagen (2001:453):

11 § Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också

särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Lag (2012:776).

/Rubriken träder i kraft I:2016-11-01/. Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap 11§.

Det finns alltså ett lagstadgat ansvar som vilar på Socialtjänsten och de personer som arbetar inom dess verksamheter att arbeta med våldsutsatta kvinnor och barn. Vikten av att de som arbetar med detta fenomen har kompetens i frågan framhålls i Socialstyrelsens Föreskrifter och allmänna råd:

4 kap. Kompetens enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL: Handläggning och uppföljning, Allmänna råd. Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden som gäller enskilda enligt socialtjänstlagen (2001:453) bör ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. (Socialstyrelsen, SOSFS 2014:4 s.6).

Vi som genomför den här studien är av uppfattningen att de flesta som arbetar med socialt arbete på ett eller annat sätt kommer att komma i kontakt med kvinnor eller barn som utsatts för mäns våld mot kvinnor i nära relation. Inom socialtjänsten är det enligt ovan ett ansvar att arbeta specifikt med frågan, men vi tror att dessa kvinnor och barn kommer att återfinnas på exempelvis äldreboenden, inom funktionsstöd, barnutredningar, missbruk och kriminalitetsenheter. Vi anser det därför relevant att sprida kunskap om mäns våld mot kvinnor som kan komma till användning i alla former av socialt arbete.

Definition av begreppet mäns våld mot kvinnor i nära relation

Mäns våld mot kvinnor i nära relation är ett brett begrepp som innebär att en kvinna utsätts för fysiskt, psykiskt, ekonomiskt eller materiellt våld av en man som hon lever i relation med

(Enander & Holmberg, 2005; Isdal, 2001). Det finns också en smalare definition av mäns våld mot kvinnor som omfattar enbart fysiskt våld. Vi kommer genom vår studie att använda oss av den breda definitionen av vad våld innebär, vår förståelse är att våld inkluderar fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld. Vi har i den här undersökningen dock behövt avgränsa urvalet till mäns våld mot kvinnor i nära relationer vad gäller fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och materiellt våld. Vi har valt att helt utesluta sexuellt våld då vi har ett begränsat tidsutrymme att utföra vår studie och vi anser att medias beskrivningar av sexuellt våld skulle motivera en helt egen studie.

Bakgrund

Våldets förekomst

Utöver den data vi redan lagt fram i vår problemformulering har två större omfångsundersökningar genomförts i Sverige, vilka visar att nästan varannan kvinna utsatts för våld av en pojkvän, make eller sambo (Lundgren et al. 2001; Ungdomsstyrelsen, 2013).

De statistiska källor vi hittat angående våld i nära relationer ger en dystert bild av att våldet mot kvinnor är utbrett och att mörkertalet befaras vara mycket stort. I en kartläggning av BRÅ (2014) av våld i nära relationer uppger de att av de som blev utsatta under 2012 utförde endast 4,9 procent en polisanmälan (BRÅ 2014:78). Resultat inom tidigare forskning visar att mediebilderna i ett samhälle påverkar kvinnor i hur de ser på våld, vad de uppfattar som våld och huruvida en anmälan om våldet kommer att göras (Brännvall, 2016).

En betydande del i arbetet att fånga upp våldsutsatta kvinnor samt kunna erbjuda dem adekvat hjälp och stöd är att samhället synliggör och erkänner mäns våld mot kvinnor i nära relation som allvarliga brott. I ett samhälle som Sverige, med välutvecklad massmedial bevakning och nyhetsrapportering, ligger en stor del av makten att påverka samhällets normer och värderingar i just massmedia (Olby, 2006).

Journalister och medias påverkan

För att förklara vad en nyhetsartikel kan ha för påverkan, samt få en liten inblick i hur journalister arbetar läste vi *Jobb(iga) nyheter - Om dagstidningars bevakning av arbetsmiljöfrågor* (2005), en akademisk avhandling av Eva J:son Lönn. Denna avhandling är förvisso om ett orelaterat ämne, men innehöll relevant information om nyheters påverkan på samhället och den information som inte specifikt berör arbetsmiljöfrågor kan med fördel generaliseras.

I avhandlingen beskrivs att nyheter i tidningar och andra medier kan ses som en typ av social konstruktion av verkligheten, utifrån antagandet att alla berättelser som försöker återge verkligheten kan ses som socialt konstruerade. Det är samtidigt möjligt att de nyheter en tidning väljer att rapportera samt hur nyhetsrapporteringen utformas kan bero på hur det journalistiska arbetet är organiserat samt vilka villkor journalistiken bedrivs under.

J:son Lönn menar att det finns interna såväl som externa faktorer som påverkar innehållet i olika nyhetskällor. Vad gäller de interna faktorerna spelar hierarkin och strukturen inom nyhetsorganisationerna in på vilka artiklar som publiceras. De enskilda journalisterna har ett visst handlingsutrymme inom ramarna av organisationen men hur individen utnyttjar detta handlingsutrymme beror på den personens värderingar, förkunskaper och erfarenheter.

Vad gäller de externa faktorerna förhåller sig samhälleliga diskurser och medieorganisationer ömsesidigt till varandra. Nyheter som rapporteras präglas av den kontext de skapas i, både vad gäller kulturen hos medieorganisationen och de ideologier och attityder som florerar i samhället. Media anpassas till sin publik och artikelförfattaren är styrd av sina egna uppfattningar och ideologiska utgångspunkter.

Journalister måste ständigt bedöma vad som är relevant, sant och moraliskt riktigt medan de utför ett arbete som till stor del sker på egen hand. Därför är det viktigt att ha en mångsidig verklighetsuppfattning som är generaliserbar. Det journalistiska arbetet har även oftast en deadline, vilket gör att nyheter som kräver längre bevakning inte gynnas inom den kulturen. Därför blir inte alltid verkligheten representerad så som den ser ut, eftersom en sådan representation inte går att producera tillräckligt kostnads- och tidseffektivt. Detta kan innebära en brist vad gäller kritisk granskning inom media, och riskerar att medföra att journalistiken blir beroende av mallar och schabloner (J:son Lönn 2005).

J:son Lönn's avhandling bidrar med en ökad förståelse för hur en nyhetsredaktion fungerar inom en svensk kontext. Det väckte en del tankar hos oss om hur konstruerandet av olika fenomen sker och varför. Avhandlingen är möjligtvis i periferin för vår undersökning men den synliggör bakomliggande orsaker och tendenser som kan påverka hur samhällets diskurser kring våld i nära relationer ser ut genom medias beskrivningar. Om journalisten, medvetet eller omedvetet, har en normaliserande inställning till våld i nära relationer kan det antas att denna också kommer att påverka hur hen skriver om våldet. Samtidigt som journalister bidrar till att påverka samhällets diskurser är de färgade av samhällets redan existerande attityder och kan komma att återskapa och rekonstruera dessa. Det är rimligt utifrån den forskning och statistik vi funnit att anta att olika diskurser och åsikter hos individer i ett samhälle är ömsesidigt beroende av varandra, där den ena påverkar den andra och vice versa.

Unga män och jämställdhet

Vi fann en undersökning av Ungdomsstyrelsen (2013) som fokuserar på unga mäns användande av och utsatthet för våld, samt deras inställning till maskulinitet och jämställdhet. Elever från årskurs nio från samtliga skolor i Sverige har deltagit i undersökningen. När ett par enkätundersökningar samt ett par attityds- och värderingsstudier analyserades för att undersöka ungdomars (16-25 år) inställning till jämställdhet, fann de att när ungdomarna ska ta ställning till påståendet "det är viktigt med jämställdhet" svarar de allra flesta att de tycker att jämställdhet är viktigt. Endast 8 procent av killarna tar avstånd från detta påstående. Dock ser det lite annorlunda ut när frågorna blir mer specifika, bland killarna ansåg 21 procent att män är bättre chefer, 17 procent ansåg att kvinnan bör ta större ansvar för sysslor i hemmet, och 15 procent att kvinnor bör ta större ansvar för barn än män. När de analyserat inställningen till våld hos ungdomarna har de här utgått från att individens benägenhet att använda våld kan kopplas till individens attityd till jämställdhet och maskulinitet och de har undersökt detta samband. De fann att killar som hade könsstereotypiska attityder också utövade våld 3,2 gånger oftare än killar som hade en mer jämställd attityd. Metoden de använde för att få fram detta kontrollerade mot ålder, utbildningsnivå hos föräldrar samt boenderegion, vilket utslöt att den ökade risken för våldsamt beteende beror på dessa

faktorer. Även en tidigare undersökning från WHO (2010) har visat på ett samband mellan våldsbejakande maskulinitetsnormer och utövandet av våld (Ungdomsstyrelsen, 2013).

Detta menar vi är relevant för vår undersökning då könsstereotypa attityder verkar vara direkt kopplad till en individs benägenhet att utöva våld. Det är rimligt att anta att könsstereotypa beskrivningar i media som bidrar till att bekräfta dessa attityder också förstärker dem.

Medierapportering i en svensk kontext

Yakin Ertürk utförde 2009 en rapport för FN i vilken medierapportering av mäns våld mot kvinnor undersöks, samt våldets orsaker och konsekvenser runt om i världen. Ertürk noterade att det i den svenska kontexten finns tydliga ramverk för att försöka främja jämställdheten i landet men att våld i hemmet fortfarande är ett utbrett problem. Ertürk diskuterar vidare det faktum att kvinnor i Sverige fortfarande är underrepresenterade på högre positioner i privata företag, vilket hon menar antyder ett systematiskt förtryck. Rapportens rekommendationer för att göra situationen bättre lade tyngd vid att bemöta grundorsaker till ojämställdhet, vilket inkluderar att undvika könsstereotypa bilder och framställanden i media (Ertürk, 2009). Detta antyder hur stor inverkan media antas ha på jämställdheten i ett samhälle. Medan lagar och regler vad gäller jämställdhet och kvinnors rättigheter är upprättade i Sverige krävs det ändå en förändring i människors grundläggande attityder och åsikter. Diskurserna som förs kring mäns våld mot kvinnor i nära relationer måste enligt Ertürk förändras, och vi menar i enlighet med detta resonemang att diskurserna i ett samhälle påverkas av hur våld skrivs om i tidningar och behandlas i övrig media.

Tidigare forskning

I detta avsnitt har vi samlat tidigare forskning som varit av relevans för vår studie. Vi inleder med den forskning som ligger närmast vår studie, varpå närliggande studier följer.

Dahlgren (2014) granskade under 2012 hur tre nyhetstidningar rapporterade om mäns våld mot kvinnor, syftet presenteras som ett försök att öka förståelsen för hur mediebevakningen påverkar samhällets syn på fenomenet. Dahlgren menar vidare att mediebevakning är

intressant, eftersom medias övergripande kommunikationsflöde medför en makt över rådande diskurser i samhället och därmed en allmän syn på definitionen av våld mot kvinnor och orsaken bakom fenomenet. Dahlgren har genomfört sin studie med en kritisk diskursanalys och hänvisar teorin till Norman Fairclough genom Winther, Jorgensen & Philips (2000). Hon presenterar dagordningsteorin som den formuleras av Strömbäck (2009), och använder den som förklaringsmodell när hon diskuterar hur medias olika beskrivningar av våldet riskerar att producera och reproducera de föreställningar som finns i samhället kring mäns våld mot kvinnor. Dahlgrens resultat ger en bild av medias beskrivning av mäns våld mot kvinnor som ett relationellt fenomen och som isolerade händelser, där kvinnan oftast bär skuld för händelser som ledde fram till ”bråket” (Dahlgren, 2004). Studien är genomförd i Sverige och därmed relevant utifrån kontext. Dahlgren för en genomgripande diskussion om att mäns våld mot kvinnor kan härledas till en existerande obalans i makt mellan könen. Hon har gjort en komparativ analys mellan hur offer och förövare konstrueras när de är man respektive kvinna, som vi anser är mycket intressant eftersom resultatet visar på tydliga skillnader utifrån kön.

Vi inser att den här texten inte har samma tyngd som en vetenskaplig avhandling då det rör sig om en rapport. Den vetenskapliga forskningen när det gäller mediala bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation är begränsad inom svensk kontext, och Dahlgrens studie är det närmaste vi kunde komma i sökningen efter en föregångare till vår egen studie.

Brännvall (2016) presenterar i sin avhandling en utförlig kvalitativ studie av hur kvinnor upplever mäns våld i nära relationer, med fokus på processen att polisanmäla våldet och kvinnornas upplevelser av mötet med rättssystemet och hur det har påverkat dem. Brännvall har under åren 2010-2011 intervjuat 20 kvinnor som upplevt våld från en närstående man. I studien presenteras en utdragen process med många steg som alla måste gås igenom för att kvinnan ska komma ur mannens våld: att definiera våldet som våld i nära relation, att separera från mannen, att förlora sina känslor för mannen och att våldet har upphört. Dessa steg sker inte nödvändigtvis i den ordningen, enligt resultat från studien har olika kvinnor olika sätt att ta sig igenom alla stegen. Kvinnan som blir utsatt för våldet måste dock ”förstå för att kunna gå”, och för att kunna söka hjälp att komma ur våldet. Brännvall hänvisar till hur media påverkar vår förståelse av mäns våld mot kvinnor som ett brett begrepp eller som ett smalt begrepp – som bara innebär fysiskt våld – och vad de bilderna får för konsekvenser för de kvinnor som utsätts för våldet. Brännvalls forskning (2016) visar att mediala bilder av rättssystemets hantering av mäns våld mot kvinnor har direkt inverkan på kvinnors

benägenhet att anmäla - om de inte litar på att de blir väl mottagna av rättssystemet anmäler de inte. Brännvalls avhandling är relevant för oss eftersom den visar att de bilder av våldet och av den rättsliga hanteringen som förmedlas av media påverkar kvinnor att inte söka hjälp för att komma ur våldet. Deltagarna i Brännvalls studie hänvisade till framställningar i media av våld i nära relation som bestående av fysiskt, ofta grovt våld, samt av ett rättssystem som inte prioriterar våldet, som inte hjälper och skyddar kvinnor och som skuldbelägger kvinnor.

Diskussionen förs med hjälp av en feministisk analys av samhället som dominerat av män, och hur detta påverkar jämlikheten mellan män och kvinnor i allmänhet och hanteringen av mäns våld mot kvinnor i synnerhet (Brännvall, 2016). Studien är genomförd i Sverige och kontextuellt valid för vår egen studie. Den är även publicerad under 2016, vilket gör den mycket aktuell.

I en brittisk studie från 2005 undersökte Boyle synen på våld inom media, specifikt manligt våld, och hur det våld vi dagligen ser genom medier som film och TV påverkar oss och vår förståelse av våldet som könat. Boyle lyfter fram hur våldet – *det manliga våldet* - blivit normaliserat i media och uppfattas som isolerade handlingar som exempelvis en spark eller ett slag, snarare än ett systematiskt förtryck av en grupp mot en annan. Boyle nämner begreppet *femicide*, ett begrepp som först introducerades av författaren och feministaktivisten Diana E. H Russel. Femicide definierar hatbrott av typen där män uppsåtligt dödar kvinnor som ett resultat av könsmakt och kvinnohat (Russel, 1992). Boyle menar att vi måste börja tala om mäns våld mot kvinnor inom olika media för att synliggöra problemet, eftersom mäns våld är så normaliserat i vårt samhälle idag att det ses som en del av mannens natur. Framförallt, menar Boyle, finns en särskild utmaning i att uppmärksamma och göra det våld synligt som sker bakom stängda dörrar i kvinnornas egna hem. Hon diskuterar vidare hur våldet representeras och visualiseras via media, och medias ansvar av våldets normalisering i vår vardag. Vidare menar Boyle att mäns våld aldrig blir synligt som just *manligt våld* utan benämns helt enkelt som våld, till skillnad från när kvinnor begår våldsbrott då förövaren som regel beskrivs i termer av sitt kön.

Boyles avhandling tar upp många viktiga punkter som är aktuella för oss att reflektera över både inför och under vår studie; det manliga våldet som dominerande och norm, medias ansvar och inflytande över diskursen om våld och förövare respektive offer, och männens våld som ett uttryck för könsmakt i enlighet med feministisk teori. Boyles studie är utförd i

England, vilket kan ses som en annan kontext än den svenska vilket kan medföra en svagare externa validitet (David & Sutton, 2016). Vi har resonerat kring detta och kommit fram till att vi bedömer det svenska och det engelska samhället som relativt lika i utveckling och kvinnoyn. Vi anser därför att resultaten från Boyles studie är användbara för oss trots att den har utförts i en något avvikande kontext. Boyles avhandling är utförd genom studier av medier som film, tv-serier och litteratur och skiljer sig därmed genom vår studie där datainsamlingen sker från nyhetsmedier i form av kvällstidningar. En viktig skillnad menar vi är att nyhetsmedier riskerar att uppfattas som en ”sanning” och som objektiva rapporter från samhället, medan film och serier möjligtvis i större grad avfärdas som fiktion, ”det är inte verkligt”- vilket kan medföra en större tolerans mot våldet. Vi menar att tittaren eventuellt kan avfärda att våld mot kvinnor ofta sker på spelfilm utan reagera på att förekomstens frekvens, eller tvärtom vara mer kritisk eftersom de flesta tittare är medvetna om att filmskapare levererar det som efterfrågas. Frekvensen av nyhetsrapportering om mäns våld mot kvinnor som sker i exempelvis aftonbladet menar vi kan vara svårare att granska kritiskt, eftersom det är ”nyheter”- vi menar att det inte går att utesluta att läsaren av Aftonbladet oftare ”köper sanningen”, det vill säga accepterar att då det uttrycks i en artikel att det är fråga om ett ”lägenhetsbråk” så ifrågasätts eventuellt inte detta. Det medför en viss skillnad i fråga om mottagaren av mediernas budskap, men vi menar att ansvarsfrågan är jämförbar – nyheter som film, medierna har enligt oss likvärdig makt och inflytande när det gäller att förmedla eller påverka samhällets normer och värderingar. Vi anser därmed att studien är intressant, och att det är en aktuell och värdefull studie.

Tina Olby (2006) har utfört en studie av dagspressens skildring av mäns våld mot kvinnor med målsättning att studera hur våldet skildras, vilka myter som skapas genom språket samt konsekvenserna av detta. Hon studerade under hösten 2005 i fyra månader artiklar gällande mäns våld mot kvinnor och barn och därtill närstående teman. Åtta dagstidningar studerades samt två kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen. Materialet delades sedan in i kategorier efter vilken typ av text det gällde (krönikor, notiser, reportage, etcetera) varpå texternas begreppsanvändning analyserades. 70 journalister svarade även på en enkät med syfte att närmare undersöka deras inställning till mäns våld mot kvinnor, hur de skriver samt hur de får information till sina artiklar.

Journalisterna uppgav att de fick information om brotten via polisen och tips från olika håll. 17 procent av journalisterna uppgav att de var missnöjda med hur polisen pratade om brotten

då de upplevdes uppge informationen på ett nonchalant, slentrianmässigt och cyniskt vis.

I artiklarna som studerades uppmärksammades ett antal sätt att skriva om brotten. Myter och fördomar synliggjordes genom att kvinnan ofta sades ta tillbaka anmälan och genom detta omöjliggöra åtal. Olby menar att dessa typer av uttalanden är missvisande eftersom åklagaren kunnat gå vidare med åtal i dessa fall även om kvinnan själv inte medverkat. Andra bilder som förmedlades via texterna var att mannens våldsamhet var ett resultat av alkoholintag, psykisk ohälsa, arbetslöshet, drogberoende eller att han var invandrare, att kvinnan provocerade fram våldet, att misshandlande män själva kommer från familjer där pappa slog mamma, att det är lätt för en kvinna att lämna en misshandlande man samt att misshandlade kvinnor egentligen ”tycker om att bli slagna” (Olby, 2006). Formuleringar där våldet förmildrades kunde urskiljas, exempelvis genom att beskriva det som bråk, gräl, konflikter, problem, genom att peka ut att alkohol fanns med i bilden eller att kvinnan dröjt med att utföra en polisanmälan. Förklaringar av våld förekom som att kvinnan varit ”för vacker” och där mannen varit full, deprimerad, för glad/ivrig eller då han gjort dåliga affärer.

Olby analyserar dessa bilder med hjälp av teorin om det idealiska offret (Christie 2001), och menar att konsekvenser av bilden av kvinnan som det idealiska offret är att kvinnan kan bli ifrågasatt om hon inte lever upp till föreställningar om offerrollen. Överlag visar Olbys studie att problematiska formuleringar och värderingar i media gällande mäns våld mot kvinnor förhindrar att stereotypa bilder av våld mot kvinnor ifrågasätts och förändras, och att våldet därmed får svårigheter att bekräftas som det samhällsproblem det är. Normalisering av våldet nämns också som eventuell konsekvens och vikten av att pressen belyser att våldet just är mäns våld mot kvinnor tas upp (Olby, 2006).

Denna studie är relevant som bakgrund för vår studie då den studerar vilka mediala bilder av mäns våld mot kvinnor som sprids i bland annat de nyhetskällor vi valt att studera. Olby studerar våld i en bredare definition än vad vi har begränsat oss till, då vi har valt att helt exkludera sexuellt våld från vår studie.

Sammantaget ger tidigare forskning en utgångspunkt där resultat styrker att kvinnors möjlighet att identifiera sig med rådande föreställningar av en våldsutsatt kvinna direkt påverkar deras benägenhet att anmäla våld i nära relation (Brännvall, 2016). Resultat visar också på att de bilder som produceras och reproduceras av media om mäns våld mot kvinnor framställer våldet som ”ovanligt” och som isolerade händelser snarare än relationellt (Dahlgren, 2014). Samtidigt reproduceras könsstereotypa bilder genom media av manligt våld

som naturligt, även om förövare vid grova våldsbrott paradoxalt nog framställs som *avvikare* och som ”en ovanlig man” (Boyle, 2008). Det förekommer också tendenser i media att förklara mäns våld som resultat av olika yttre omständigheter som alkoholpåverkan, arbetslöshet hos förövaren eller att kvinnan som utsatts för våld provocerade fram brottet (Olby, 2006). Tidigare forskning visar på ett direkt samband mellan de bilder som sprids av media och kvinnors möjlighet att identifiera sig som utsatt för brott (Brännvall, 2016). Vår ambition är att vår studie förhoppningsvis kan utgöra ett uppdaterat – om än begränsat till sin omfattning – komplement till tidigare forskning genom en kvalitativ analys av två stora kvällstidningars beskrivningar av mäns våld mot kvinnor inom en svensk samhällelig kontext.

Teori

Diskurs

Vi använder oss av Foucaults definition av begreppet som en språklig framställning av vår omvärld i vilken olika typer av diskurser existerar, som är beroende av olika maktordningar. Beroende på vilka tolkningsramar du har så kommer du att dels förstå men även att reproducera omvärlden utifrån dessa ramar. En diskurs upprätthålls eller omformas via samhällseliga strukturer (Winther Jørgensen & Phillips, 2000; Nilsson, 2008).

Huvudverket inom diskursteori skrevs av Ernesto Laclau och Chantal Mouffe. Teorin syftar till att skapa en förståelse av sociala fenomen utifrån en diskursiv kontext. Diskursen som förs om ett fenomen är föränderlig över tid och en diskurs blir aldrig statisk. Samhället strider ständigt om vilka olika definitioner som ska gälla för att förklara fenomen och de sociala förhållandena kring detta fenomen är beroende på vilka definitioner som dominerar (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Vi har valt att inkludera begreppet *interdiskursivitet* i vår analys. Fairclough talar om interdiskursivitet som ett sätt att förändra rådande och dominerande diskursordningar, vilket innebär att en text blandar olika diskurser och därmed inkluderar flera olika perspektiv. En text som däremot inte ifrågasätter utan lyfter fram redan existerande diskurser utan att blanda dem med andra upprätthåller den dominerande diskursordningen (Dahlgren 2014).

Michel Foucault har definierat ett antal uteslutningsmetoder för att behålla en diskurs intakt och undvika ifrågasättande. Den första han nämnde var *förbudet*, vilket innebär att inte alla får höras inom en diskurs. Om den som talar inte anses " trovärdig/värdig" förkastas dennes åsikter. Foucault urskiljde också uteslutande element som ett sätt att hindra att vem som helst att få tillgång till dem. Ett uteslutande element är sociala mekanismer, såsom utbildningar. Att en individ kan behöva ha en viss utbildning, exempelvis journalistutbildning, för att dennes röst ska anses legitim inom en viss diskurs. Foucault menade att en diskurs ges utrymme för förändring när de som getts definitionsrätt inom den ifrågasätts och diskursen utsätts för kritik både inifrån och utifrån (Nilsson, 2008:).

Foucault menar att diskurser skapar det meningsutrymme som finns inom varje kultur, vilket innebär att vi inte kan tänka utanför de diskurser vi är en del utav. Vissa kritiserar denna tanke och menar att detta skulle förneka människans autonomi - förmågan att själv kunna styra och

forma sitt liv. Men att hävda att våra tankegångar finns inom diskurser betyder inte att vi enbart kan tänka på *ett* sätt på grund utav dessa. Det finns alltid en rad olika diskurser med olika attityder, även om vi är begränsade till de diskurser vi känner till (Nilsson, 2008).

Vi har valt att använda oss av diskursteori för att analysera medias beskrivningar, eftersom just språk enligt diskursteorin är påverkat av och samtidigt påverkar olika typer av diskurser (Nilsson, 2008). Vi kommer nedan att ge en presentation av de diskurser som tidigare definierats inom forskningsfältet och som kan anses vara relevanta för vår studie.

Jämställdhetsdiskurs, avvikelsediskurs och våldsdiskurs

Genom tidigare forskning har ett antal diskurser definierats gällande våld, förövare och offer, vilka vi kommer använda oss av som teoretiska verktyg genom vår studie.

Beskrivningar av en *jämställdhetsdiskurs* har av ett flertal forskare gjorts inom den svenska kontexten, där jämställdhet blivit starkt kopplad till "svenskhet" och den etniskt svenske mannen (De los Reyes, 2002; Towns, 2010; Wendt, 2012). Den svenska kulturen anses inom denna diskurs stå för jämställdhet mellan män och kvinnor, och sätts i motsats till könsdiskriminering, mäns våld mot kvinnor och annat patriarkalt förtryck som antas finnas inom vissa icke-svenska kulturer (Towns, 2010; Wendt, 2012). De utan etniskt svensk bakgrund som lever i jämställda relationer förklaras som att de har anammat svenska värderingar, och därmed blir inte diskursen kring den svenska kulturen motbevisad (Towns, 2010). Denna diskurs nämns också i Brännvalls avhandling (2016).

Den diskurs som utvecklats kring den svenska kulturen har blivit svår att bevisa eller motbevisa då den ofta tas som sanning snarare än ett påstående. Det finns ett antal förklaringsmodeller som exkluderar män som utsätter kvinnor för våld från vad som anses vara den svenska kulturen, vilka utgör en *avvikelsediskurs*. Towns (2010) tar upp en avvikelsediskurs där mannen kan ha "invandrarbakgrund" och därmed präglas av värderingar som inte hör hemma i den svenska kontexten (Towns, 2010).

Wendt diskuterar i sin artikel i tidskriften *Australian feminist studies* den svenska jämställdhetsdiskursen och hur icke-svenskar konstrueras i motsats till denna. Detta blir en del av avvikardiskursen, då avvikelsen förklaras med att förövaren har separata värderingar från

vad som anses vara de svenska. Många forskare har funnit att det som skiljer gruppen “invandrare” från svenskar är en föreställning om att de förtrycker kvinnor (de los Reyes & Molina, 2002; Eldén, 1998; Wendt, 2012). Wendt skriver vidare att beskrivningen av mäns våld mot kvinnor som “osvenskt” upprätthåller bilden av Sverige som ett jämställt land där det som är svenskt inte ifrågasätts som gynnsamt för kvinnor (Wendt, 2012).

En annan del av avvikelsediskursen vi funnit beskriven i tidigare forskning är den där mannen blir avvikande på grund utav psykisk ohälsa, berusning eller andra omständigheter som antas innebära att han av på grund av dessa omständigheter inte kan ta del av samhällliga värderingar (Boyle, 2005; Towns, 2010).

Den *våldsdiskurs* vi huvudsakligen fann var den där våldet normaliseras genom beskrivningar av våld som exempelvis bråk eller familjedrama. Våldet förminskas och en del av ansvaret för att våldet äger rum läggs över på kvinnan (Dahlgren 2014).

Det idealiska offret, den idealiska förövaren

I enlighet med teorierna om diskurs och sociala konstruktioner har forskare från det feministiska och kriminologiska fältet utvecklat teorier om *det idealiska offret* och *den idealiska förövaren*. Christie (2001) beskriver *det idealiska offret* som en roll där offerstatusen är trovärdig och inte ifrågasätts, och där det finns ett allmänt erkännande av en persons utsatthet (Christie, 2001:47). Det idealiska offret skapas genom en rad attribut och omständigheter med hjälp av vilka bilden av utsatthet, hjälplöshet och sympati för offret fastställs; offret är svagt (exempelvis ett barn, en äldre eller en sjuk person), upptagen med ett respektabelt projekt (exempelvis hjälper en vän, handlar mat till sina barn) och befinner sig på en meningsfull plats (exempelvis i förskolan, i hemmet eller på arbetet) (Christie, 2001).

Kolfjord (2004) förklarar hur diskurser bidrar till att framställa kvinnan som ett objekt med offerstatus som är kopplat till biologiskt kön – och därmed en föreställning om hjälplöshet (ibid). Som *det idealiska offret* är kvinnan passiv och hjälplös, men när hon utsätts för våld i nära relationer ifrågasätts ändå hennes offerstatus på grund av hennes passivitet -varför lämnar hon inte mannen? Kvinnans passivitet inför mannens våld förklaras då med att kvinnan lider av psykisk ohälsa – hon patologiseras - och problemet med att kvinnan utsätter

sig för våld ges en individuell förklaring snarare än en strukturell: *kvinnan som stannar är sjuk* (Kolfjord, 2004).

Enligt Christie (2001) skapas i relation till det idealiska offret också *den idealiska förövaren*. Den idealiska förövaren är en roll, precis som det idealiska offret, men som tvärtom genom attribut och omständigheter ges status som en övertygande förövare. Den idealiska förövaren är fysiskt överlägsen sitt offer, okänd för offret och har ett uppsåt att skada (Christie, 2001).

Kolfjord diskuterar att kvinnor som utsätts för mäns våld i nära relation lever med sin förövare, och att kvinnorna frivilligt har ingått i en relation med männens som antas vara på relativt lika villkor. Dessa omständigheter menar Kolfjord problematiserar både omvärldens och kvinnans egen uppfattning av sig själv i rollen som det idealiska offret. Det försvårar också uppfattningen av mannen som den idealiska förövaren enligt Christies definition; han är inte okänd, han och kvinnan antas utifrån jämställdhetsdiskursen leva i ett förhållande av maktbalans, och han har en relation till sitt offer (Christie, 2001; Kolfjord, 2004).

Feminism

Vi genomför vår studie med en feministisk teoretisk utgångspunkt. Begreppet könsmaktsordning är ett av de mest grundläggande sådana inom feministisk teoribildning. *Könsmaktsordning* definieras som ett antagande att personer tilldelas olika mycket makt och privilegier i vårt samhälle utifrån deras kön, vilket resulterar i ett snedfördelat maktförhållande som systematiskt missgynnar kvinnor på grund av deras kön enligt feminismen. Den vite mannen är norm, och har den största makten och tolkningsföreträdet i samhället idag – och tenderar också att ge denna makt vidare till personer av sitt eget kön i första hand, vilket leder till att rådande maktstrukturer reproduceras (Brännvall, 2016; Freedman, 2003; Holmberg & Enander, 2005). Genom att könsmaktsordningen upprätthålls har män genom historien har skaffat sig en överordnad position i samhället gentemot personer som identifierar sig som kvinnor, vilken ger dem en privilegierad status i samhället som innebär såväl maktövertag som tolkningsföreträde – det är männens version av sanningen som gäller (Payne, 2008). Enligt feminismen har männen lyckats skaffa sig och behålla sitt maktövertag genom att förtrycka och hålla tillbaka kvinnor och deras åsikter från den samhälleliga arenan. Freedman (2003) menar att den mansdominerade kulturen medfört att

kvinnorna istället haft sin plats i hemmet eller ”den privata sfären”, och att detta medfört att frågor som rör kvinnor inte uppmärksammas – de har reducerats till privata angelägenheter snarare än statliga frågor (2003). Mäns våld mot kvinnor i nära relation fördes upp på den politiska agendan i samband med den moderna kvinnorörelsen (Holmberg & Enander 2005).

Vi använder oss av feministisk teori genom studien som en förklaringsmodell och ett analysverktyg, för hur vi kan förstå medias beskrivning av mäns våld mot kvinnor i nära relation. Vi menar att det är relevant eftersom mäns våld mot kvinnor anses vara ett uttryck för mannens vilja att kontrollera och förtrycka kvinnan enligt feministisk teori (Brännvall, 2016; Freedman, 2003; Holmberg & Enander, 2005).

Intersektionalitet

Intersektionalitet är en teori som används för att belysa olika maktstrukturer och kategoriseringar och hur dessa samspelar med och påverkar varandra. Centrala begrepp inom intersektionalitet är kön, etnicitet, ålder, sexualitet, funktion och klass. Ordet intersektionalitet började användas för att förklara osynliggörande och förtryck inte bara mellan män och kvinnor, utan även inom gruppen kvinnor beroende på exempelvis klass och etnicitet. Candace West och Sarah Fenstermaker diskuterade (2002) problemet med olikheter och samspel mellan olika kategorier. De kom fram till att kategorierna kön, klass och etnicitet aldrig kan förstås helt när de behandlas separat utan måste ses i förhållande till varandra. Däremot kan deras styrka variera, vilket innebär att i en kontext kan kön vara mest framträdande och i en annan kan det vara klass. Därmed är kategorierna alltid beroende av varandra samt den kontext de befinner sig i (Mattsson, 2012).

Kön är en kategori som kan ses som konstruerat genom språk och handling, en stark förespråkare av detta synsätt är Judith Butler. Hon menar att kön *görs* genom repetitioner av handlingar som är könsgörande, könstypiska. Vi talar, agerar och klär oss på ett sätt som förstärker och rekonstruerar de rådande könsnormerna, i enlighet med begreppet *sociala konstruktioner* (Mattsson, 2012). Teorin om sociala konstruktioner innebär en tolkning av världen som relativ och föränderlig; exempelvis kön är inte bara biologiskt utan tillförs olika attribut som utseende och uppförande, vilket medför att vi har olika förväntningar på personer utifrån dessa konstruktioner. Vi ”gör” kön genom att vi betar oss på ett visst sätt, ser ut på ett

visst sätt och passar in i den förkonstruerade ”mallen” av det vi förväntas vara. Världen fortsätter att förändras beroende på hur vi uppfattar den och hur vi väljer att skapa – *konstruera* - den (Payne, 2008).

Vi har valt att använda oss av intersektionalitet för att studera om och hur olika kategoriseringar och maktordningar tar sig uttryck i medias beskrivningar av mäns våld mot kvinnor i nära relation. Vi kommer att studera om och hur framförallt kön, klass och etnicitet beskrivs i medias beskrivningar. Tidigare forskning visar att intersektionalitet är ett användbart teoretiskt redskap för att studera hur olika maktstrukturer tar sig uttryck beroende på ovan nämna kategoriseringar i beskrivningar av mäns våld mot kvinnor i nära relation (Brännvall, 2016). Etnicitet har exempelvis använts för att beskriva förövaren som en avvikare, som beskrivet i föregående kapitel om definierade diskurser inom området mäns våld mot kvinnor (Boyle, 2008; Towns, 2010).

Metod

Metodval

Vi har valt att undersöka medias beskrivningar av mäns våld mot kvinnor i nära relationer, och hur det som socialt fenomen konstrueras eller dekonstrueras via rådande diskurser. Vi bestämde oss tidigt för att studien skulle utföras som en textanalys av nyhetsrapportering och vi ansåg att användandet av en kvalitativ metod troligtvis var bäst lämpad för vår studie. En bidragande orsak till att vi valde att utföra en kvalitativ studie var att vi som socionomstudenter tilltalas mest av kvalitativa metoder, då forskning gällande sociala problem ofta ämnar analysera på djupet. Det föll sig genom vår datainsamlingsprocess ändå så att vi använde oss av ett kvantitativt inslag i studien, avseende hur frekvent en del adjektiv eller formuleringar användes i nyhetsrapporteringen. Det kvantitativa inslaget förklaras närmare under avsnittet om analysmetod. Vi har dock inte enbart utgått från explicit utskrivna adjektiv, utan har i vår analys även ämnat upptäcka bakomliggande meningar i olika formuleringar och ordval.

Vi har arbetat *induktivt*, vilket innebär att vi studerat vårt material med en utforskande och öppen ansats (David & Sutton, 2016). Anledningen till att vi valt en induktiv ansats är en ambition att analysera resultaten med en utgångspunkt som möjliggör ett brett perspektiv, för att i möjligaste mån upptäcka oväntade och mångsidiga resultat.

Primärdata

Vi har i vår studie valt att analysera dokument eller *diskurser inom dokument* och vår textuella data är att betrakta som ”förstahands data” – *primärdata* (Matthew & Sutton, 2016). Vi har själva utfört datainsamlingen och den data som ligger till grund för vår studie är resultatet av vår egenkomponerade sökning. Texterna som vi har använt har producerats av kvällstidningar för allmänheten, vilka vi har tagit del av och använt i vår studie. Texten har inte omtolkats, utan kommer direkt från nyhetskällan.

Urval

Med anledning av studiens begränsade tidsutrymme krävdes en avgränsning av vårt urval. Vi övervägde inledningsvis om huruvida vi skulle avgränsa vårt urval till flera källor under kort tid, eller till få källor under lång tid. Vi gjorde då en sökning på de sökord som visade sig ge mest träffar i ämnet, vilka redovisas under avsnittet om datainsamling. Det visade sig vara svårt att hitta nyhetsrapportering som faktiskt avsåg mäns våld mot kvinnor i nära relationer, även om vi fick många resultat om andra typer av våldsbrott med ordet ”kvinna” i artikeln. Vi valde därför att studera få källor under lång tid och bestämde oss för ett tidsmässigt spann på 365 dagar, mellan 2015-10-06 och 2016-10-06.

Under vår första sökning upptäckte vi att de nyhetsmedier som gav flest resultat var kvällstidningar. Vi har därför valt att undersöka två olika kvällstidningar, med skilda ideologiska utgångspunkter. Vi valde att begränsa våra källor till Expressen och Aftonbladet, eftersom det är två stora kvällstidningar som gav vad vi bedömde som en rimlig frekvens av träffar vid sökningen av artiklar om våld mot kvinnor (188 artiklar från Expressen och 133 från Aftonbladet innan en första gallring). Vi diskuterade möjligheten att olika mediekällor eventuellt rapporterar olika ämnen, beroende på källans egna intressen som styrs av vilken inriktning de profilerar sig med gentemot sin läsarkrets. Det är rimligt att anta att en tidning vill leverera ämnen som intresserar just den egna läsarkretsen, för att uppfattas som intressant att läsa och köpa. I vår urvalsprocess diskuterade vi möjligheten att politiska motiv styr våra dags- och kvällstidningar och därmed påverkar vad som publiceras i dessa. Med den möjligheten i åtanke valde vi att samla data från källor med olika politisk inriktning, vilket förhöll sig som genomförbart då Expressen profilerar sig som ”obunden liberal” och aftonbladet som ”obunden socialdemokratisk”(Aftonbladet.se; Expressen.se).

Datainsamling

Vi genomförde sökningar med hjälp av Mediarkivets sökmotor Retriever, Göteborgs Universitetsbibliotek Gunda, Google och Kvinnsam. Retriever och Google har använts för att söka fram relevanta nyhetsartiklar, och Göteborgs Universitetsbibliotek Gunda och Kvinnsam för tidigare forskning och andra vetenskapliga artiklar. Mediarkivet Retriever valde vi då det

är den sökmotor som genererat flest träffar där innehållet berört mäns våld mot kvinnor i nära relationer och vi har utgått främst från denna sökmotor.

För att få fram så relevant medierapportering som möjligt utfördes sökningar i Retriever med hjälp av följande sökord: Våld + kvinna, våld i nära relation, kvinnomisshandel, kvinna + misshandel, familjebråk, familj + bråk, lägenhetsbråk, psykiskt våld, svartsjuka, hot, utökat självmord, självmord och trakasserier.

Sökningen gav 4 097 resultat i Aftonbladet och 4 159 i Expressen mellan 2015-10-06 och 2016-10-06.

En första gallring resulterade i 133 från Aftonbladet och 188 artiklar från Expressen som behandlade mäns våld mot kvinnor i nära relation, varav vi gallrade bort krönikor, artiklar som behandlade offentliga personer och artiklar som beskrev kunskapsområdet eller myndigheters hantering av våld, kvinnor och samhällsskydd.

Av dessa var det från Expressen totalt 15 artiklar och från Aftonbladet 17 artiklar som benämnde mäns våld mot kvinnor i nära relation. Av de 15 artiklarna från Expressen gällde 10 av dem dödligt våld och i Aftonbladet gällde 11 artiklar dödligt våld.

Under ett skede i urvalsprocessen övervägde vi att använda de artiklar vi hittat om kvinnor som misshandlar andra kvinnor och kvinnor som misshandlar män, då vi hade en hypotes kring att nyhetsrapporteringen skiljer sig åt mellan dessa och de artiklar där våldet gäller mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Det var dock ett så pass litet antal artiklar som behandlade dessa typer av våldsutövande att vi valde att inte använda oss av dem i vår studie. Istället stod vi fast vid grundidén om analysera artiklar som gäller mäns våld mot kvinnor i nära relationer.

Analysmetod

Vi har valt att använda oss av tematisk analys av olika diskurser för att förstå vår empiri. Tematisk analys används ofta, men det finns ännu ingen ensidig definition av vad det egentligen är eller hur det ska göras. Denna kvalitativa analysmetod kan användas genom många olika teoretiska ansatser, vi har dock valt att använda den som en konstruktionistisk metod som undersöker hur olika fenomen i ett samhälle upplevs och beskrivs genom en mängd diskurser (Braun & Clarke, 2006). Vi valde att göra en semantisk tematisk analys,

vilket innebär att vi först har identifierat teman utifrån vårt empiriska material för att sedan analysera djupare för att förstå underliggande teman i texterna med hjälp av tidigare forskning inom området (Patton 1990 i Braun & Clarke 2006).

Vi har försökt identifiera olika diskursiva teman i nyhetsartiklar som beskriver förövare, offer och våldet kring mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Analysen har genomförts genom hela processen då vi letat eventuella teman från start, dock kunde själva indelningsprocessen påbörjas först efter att all data var insamlad. Efter att vi samlat in vår empiri kategoriserade vi in texternas beskrivningar av offer, förövare och våldet. För att bryta ner texterna så vi sedan kunde synliggöra bakomliggande diskurser valde vi att anteckna de olika adjektiv beskrivande ord som tilldelades offer och förövare, samt våldet. Vi noterade också hur frekvent orden användes, med syftet att finna teman där en del ordval förekommer oftare, se tabeller i bilaga 2. För att sedan analysera empirin utgick vi från ett antal faktorer och kodade in framställandet av gärningsperson, våldsoffer och våldet i ett antal teman som beskrivs i resultatkapitlet.

Etiska överväganden

I all forskning är det väsentligt att inledningsvis ta ställning till de två grundläggande krav som anges av Vetenskapsrådet (2002); forskningskravet och individskyddskravet.

Forskningskravet handlar om att studien håller hög kvalitet och är relevant, medan individskyddskravet är till för att skydda integriteten hos den enskilde individen som berörs av studien (2002:5). Individskyddskravet delas upp i fyra delar; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*. Vi kommer nedan redogöra för hur vi arbetat med och resonerat kring dessa fyra delar av individskyddskravet.

Vi har valt att samla in data till studien från tidningsartiklar, vilket blir en typ av dokument- eller litteraturstudie där insamlad data består av text – *textuella data* (David & Sutton, 2016:159). Vi har således inte någon ”direkt mänsklig kontakt” med källan till vår data som vi hade haft om vi valt att samla in data via exempelvis intervjuer eller observationer. Texterna som utgör vår data är inte levande i den bemärkelse som en person är, och texten kommer inte att reagera på vårt sätt att studera den – som exempelvis en person kan göra under en intervju, där en fråga om ett känsligt ämne kan väcka mycket känslor. Vi kan inte heller informera

texten om att vi kommer att studera den och använda den som underlag i vår studie, vilket omöjliggör ett fullföljande av Vetenskapsrådets informationskrav. Texten är förvisso producerad av människor, och det som texten behandlar i form av nyhetsrapportering är händelser i andra människors liv. Vi skulle eventuellt kunna informera textens upphovsperson samt de personer artikeln berör, förutsatt att det i artikeln finns tillräcklig information för att identifiera personerna, om vår studie och syftet med densamma. På det viset skulle vi kunna uppfylla *informationskravet*, som innebär att deltagare i en studie har rätt att informeras om att en studie genomförs samt att deras medverkan till denna studie är frivillig (Vetenskapsrådet, 2002:7). Vi skulle vid en kontakt med dessa personer även ha möjlighet att uppfylla *samtyckeskravet*, vilket innebär att deltagare i en studie efter att ha informerats ska ha möjlighet att lämna sitt (helst skriftliga) medgivande till att medverka i studien (Vetenskapsrådet 2002:9).

Texterna vi granskat är offentliga, producerade för en kvällstidning med syftet att vara tillgänglig för allmänheten. Eftersom den är offentlig har upphovspersonen bakom texterna vid något tillfälle lämnat sitt samtycke till att dela texten med allmänheten, och det kan därför ses som att samtycke därmed har lämnats. Med några få undantag är dessutom nyhetsartiklar utformade så att de innehåller lite eller ingen persondata, för att skydda berörda personers integritet. Personers rätt till sitt privatliv genom skydd av deras identitet går under *konfidentialitetskravet*, vilket förutom anonymisering av forskningsdeltagare i den mån det är möjligt också syftar till att uppgifter om den enskilde ska skyddas från åtkomst av obehöriga personer som inte arbetar med studien. I de fall där vi har samlat in data som innehåller personuppgifter har vi valt att inte presentera dessa i vår studie, till skydd för personernas integritet.

Genom ovanstående faktorer skulle en kunna argumentera för att vår textuella data utgör en relativt låg risk för etiska dilemman (David & Sutton, 2016:161). Hursomhelst kan vi inte bortse ifrån att artiklarna har skapats utifrån personer och människoöden, och det är något vi har funderat över. Även om det kan ses som att samtycke har givits för publicering av en artikel i exempelvis Expressen, så är det inte synonymt med att ge sitt samtycke till att samma information används i en studie. Här kommer vi in på *nyttjandekravet*, som anger att den information som samlats in för forskningsändamål inte ska användas i annat syfte (Vetenskapsrådet, 2002:14). Vad vi vet arbetar nyhetsmedier inte med hänsyn till nyttjandekravet; de bedriver inte forskning. Vi bryter därmed inte mot något krav genom att

använda den information som de samlat in, som vi ser det. Däremot vore det mycket oetiskt i ett omvänt scenario – att etiskt känslig information som samlats in för forskningsändamål blev publicerat i en kvällstidning. Vi ser hursomhelst inte den typen av problematik med vår studie av data som redan har publicerats i nyhetsmedia.

Den data vi samlat in berör människor som är våldsoffer eller våldsutövare, vilka kan anses vara utsatta som grupp i egenskap av förövare eller offer. Det går inte att utesluta att de känner igen sig i citat, eller i vårt återgivande av händelsen som de varit inblandade i. Det finns därmed en risk att de återupplever obehagliga minnen om de läser om händelsen. Vi har resonerat kring detta, och anser slutligen att risken för att de personer som berörs av vår textdata skulle få tillgång till vår studie är relativt låg.

Vi har diskuterat möjligheten att söka samtycke till att använda dessa texter i vår studie. Att söka ett sådant samtycke skulle troligtvis bli en mycket tidskrävande och svår process för oss att genomföra under den begränsade tiden för vår studie. Avslutningsvis tog vi beslutet att betrakta insamlad textdata som offentlig, varför vi bortsåg från att söka ett eventuellt informerat samtycke.

Slutligen har vi tagit ställning till ett femte krav som benämns som *framställningskravet*. Detta femte krav åsyftar en reflektion och ställningstagande kring hur vi genom vår studie framställer personer, fenomen och händelser, och vilken effekt det kan ge att vi framställer dessa på det vis vi gör genom studien. Vi som har genomfört studien tänker att vår ambition är att inte framställa något eller någon på ett oriktigt vis, utan vi försöker att återge det vi studerar som det beskrivs i nyhetsartiklarna. Vi inser hursomhelst att vår förståelse, de teorier vi valt och i någon mån också vårt urval troligtvis ändå påverkar och bidrar till studiens data och resultat. De risker vi ser med vår studie i detta avseende skulle kunna bli att vi framställer våra källor som misogynia eller som medier med ”dold agenda”, när vi granskar diskurser som eventuellt missgynnar kvinnor som utsätts för våld. Vi anser i detta fall att media är en stor maktapparat i vårt samhälle, och att det därför *är* etiskt riktigt att utsätta den för vetenskaplig granskning. En person vars citat vi använder kan komma att ses i ljuset av studien som ofördelaktig. Vi inser att det mest etiskt riskfyllda med vår studie troligtvis är vårt användande av citat, enligt diskussionen som förts detta kapitel. Vi har efter övervägande ändå bestämt oss för att använda oss av citaten, då vi anser att de ger en extra tyngd åt vårt

material samt tillför studien ett ”levande” och deskriptivt element som vi anser är tillräckligt värdefullt för att göra ett etiskt risktagande.

Validitet och reliabilitet

Validitet avser huruvida en studie undersöker det den ämnar undersöka. Validitet inberäknar dels intern validitet vilket avser huruvida en studie beskriver de vi studerar på ett tillräckligt sätt, och dels extern validitet eller generaliserbarhet. Det senare innebär huruvida en studies resultat kan sägas gälla hela populationen som studeras, i den här studien studeras nyhetsartiklar i kvällstidningar inom svensk kontext (David & Sutton, 2016).

Då vi studerat texter och ämnat urskilja diskurser ingår en viss tolkning av vad som menas med vissa ordval, vilka kanske inte var avsiktliga av artikelförfattaren. Däremot har vi också mycket konkret tagit fram vilka ord som använts hur ofta gällande våldet, förövaren och offret. Dessa visar hur det faktiskt sett ut i texterna vi undersökt, vilket styrker den interna validiteten i vår studie.

Då vi endast studerat två kvällstidningar under ett års tid kanske inte generaliserbarheten sträcker sig över hela populationen över längre tid. Däremot ökas generaliserbarheten något då vi undersökt texter skrivna av många olika journalister samt från tidningar med olika ideologisk bakgrund (David & Sutton, 2016).

Reliabilitet innebär huruvida en studies undersökningsmetod påverkar studiens resultat samt om samma test utfört vid en annan tidpunkt hade fått fram samma resultat (David & Sutton, 2016). Då värderingar, attityder och diskurser i samhällen förändras över tid är det möjligt att andra resultat hade framkommit om den här studien genomfördes vid en annan tidpunkt. Vår studie har samtidigt en hög transparens genom att de sökningar som genererat våra resultat kan göras av utomstående part, varpå studiens reliabilitet enkelt kan prövas.

Vi har genomfört en kvalitativ analys av textuella teman, varför det inte kan uteslutas att samma typ av studie utfört av en annan person - baserat på dennes personliga förförståelse och intresseområden - kunnat generera andra resultat än de som presenteras i vår studie.

Metodens fördelar och begränsningar

Vi har använt oss av textuella data i vår studie, och arbetat med en kvalitativ analysmetod. Fördelen med att studera textuella data är att de är lättillgängliga vilket genererar en effektiv datasökningsprocess. De är offentliga och ofta anonymiserade, vilket medför låga etiska risktaganden enligt föregående kapitel om etiska överväganden. Textuella data är också statiska i bemärkelsen att de inte förändras över tid ändras över tid. Detta gör det möjligt för andra utöver oss som producerat studien att själva ta del av vår data vilket således ökar studiens transparens, vilket vi diskuterar i föregående avsnitt om studiens validitet och reliabilitet. Det finns hursomhelst risker med att vi använt för få eller för snäva sökord eller på annat vis genomfört en otillräcklig sökning, och därmed inte samlat in all data som vore aktuell för studiens resultat. Detta skulle kunna medföra att de resultat vi presenterar blir otillräckliga eller missvisande. En kvalitativ tematisk analys genererar en öppenhet för tolkningar, och syftar främst till att inhämta en så pass bred och objektiv tolkning som möjligt av våra resultat. Det finns samtidigt en begränsning i denna metod som består i att vår förförståelse kan ha påverkat vilka teman vi urskiljer i vårt resultat och på vilket sätt vi analyserar dessa, vilket vi diskuterar vidare i kommande avsnitt om förförståelse.

Vi har utfört vår studie under en begränsad tid och därmed krävdes en begränsning av vår datainsamling. Det visade sig vid urvalsprocessen att mycket färre artiklar än vad vi först hade trott rapporterade om mäns våld mot kvinnor i nära relation. Detta faktum bidrog till att vårt urval blev litet, vilket kan ses som en av studiens svagheter. Vi har hursomhelst utfört en kvalitativ studie med induktiv ansats, och anser därmed att vi funnit intressanta resultat trots vårt begränsade urval.

Förförståelse

Vi som genomför studien är studenter på Socionomprogrammet vid Göteborgs Universitet. Vi har under utbildningens gång tagit del av en mängd teorier, en del av dem kommer vi att använda oss av i uppsatsen såsom diskursanalys, feminism, makt och intersektionalitet. Det är tänkbart att vi idag reflekterar och analyserar, men också uppmärksammar sociala problem, på ett annorlunda sätt än vad exempelvis ekonomistudenterna skulle göra – vi är på sätt och vis färgade av vår utbildning och vi tror att vi ganska snabbt anlägger ett genusperspektiv och en

maktanalys när vi konfronteras med sociala problem. Förutom att vi är socionomstudenter är vi också kvinnor och feminister, och vi har ett särskilt intresse för fenomenet mäns våld mot kvinnor i nära relation. Den här utgångspunkten har med största sannolikhet styrt oss i riktningen mot vårt ämnesval. Det kan också ha medfört att vi har tagit oss an vår studie med en genusbaserad maktanalys och en feministisk utgångspunkt i att förklaringen till mäns våld mot kvinnor kan återfinnas i patriarkala samhällsstrukturer och männens överordnade position i förhållande till kvinnor.

Vår förförståelse om ämnet är vidare att mäns våld mot kvinnor i nära relationer osynliggörs i medias rapportering samt att våldsbrott mot kvinnor rapporteras på ett annat sätt än våldsbrott mot män. Dessa inledande antaganden har i viss mån hjälpt oss att formulera våra frågeställningar och har också med hjälp av datainsamlingen under studiens gång bidragit till att forma och omforma våra frågeställningar och vår problemformulering. Det kan inte uteslutas att vår förförståelse har påverkat oss att utföra studien i den riktning som eventuellt skulle bekräfta våra antaganden, vilket kan ses som en av studiens svagheter. Vi har hursomhelst strävat efter att behålla medvetenheten om detta under studiens gång, för att vi genom medvetenhet om våra brister också ska kunna granska vårt arbete kritiskt. Tidigare forskare framhåller vikten av förförståelse som ett led i att uppnå en mer nyanserad och medveten kunskap, och att förförståelse kan vara en tillgång när den används med medvetenhet (Holmberg & Enander, 2005; Thurén, 2007).

Arbetsfördelning

Vi har tillsammans utformat vår idé och diskuterat oss fram till studiens design och metod. Problemformulering, syfte, frågeställningar har formulerats av oss tillsammans. Vi valde att dela upp datainsamlingen för att effektivisera arbetet, och Tina har därför samlat in samtliga artiklar från Aftonbladet och Charlotte har samlat in samtliga artiklar från Expressen. Analys och kodning har vi utfört både tillsammans och var för sig, med ett huvudsakligt ansvar för den egna datakällans resultat. Vi har författat och redigerat uppsatsen tillsammans under arbetets gång. I de avsnitt där en av oss har författat mesta delen av texten har det funnits en diskussion som föregått skrivandet, och vi har varit delaktiga i varandras texter under skrivandets gång.

Resultat

Våldet

Det dödliga våldet

Sökningen av artiklar i Expressen gav resultatet att 10 av 15 artiklar visade sig vara rapportering av dödligt våld. Av de övriga 5 artiklarna rapporterades 4 av dem som mordförsök. I artiklarna från Aftonbladet gällde 11 av 17 artiklar våld med dödlig utgång. Av de övriga 6 artiklarna beskrevs våldet i 3 av dem som mordförsök.

Det är alltså övervägande dödligt våld eller mordförsök som kommer till uttryck när två av våra största kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen, rapporterar om mäns våld mot kvinnor i nära relation.

Inom rapporteringen av dödligt våld fann vi ett diskursivt tema där våldets förekomst bekräftades, och våldet i detta tema beskrivs ofta som mycket grovt.

Det var natten till den 4 juni som [förövarens namn] tog sig till [offrets namn] bostad i västra Stockholm. Efter en kortare tids förhållande som präglats av kroppsbyggarens terror mot [offrets namn] tog han till slut hennes liv - genom att misshandla henne så våldsamt att hon förlorade medvetandet och hamnade i koma. Hennes respirator fick stängas av några dagar efteråt (Expressen, 2016-09-30).

Citatet ovan beskriver hur förövaren ”tog sig” till offrets bostad, en beskrivning av ett målmedvetet handlande för att komma till sitt offer. I nästa mening beskrivs sedan hur förövaren haft ett förhållande med sitt offer ”som präglats av kroppsbyggarens terror”, en mening som dels tillskriver förhållandet mellan personerna en karaktär av utbrett våld; ordet ”präglats” åsyftar ett starkt inflytande av något, i detta fall våldet. Vidare beskrivs våldet som ”terror”, ett ord som antyder systematiskt våld och skräck. Misshandeln som ledde till offrets död beskrivs sedan som ”så våldsamt att hon förlorade medvetandet och hamnade i koma”, varpå det i genom följande mening framgår att hon inte vaknade ur. Sammantaget anser vi att

det här är en tydlig beskrivning av ett systematiskt våld som pågått inom relationen, utförts av en målmedveten förövare och där våldets allvarlighetsgrad lyfts fram genom att beskriva hur offret avlider. I artikeln utläser vi en våldsdiskurs, genom vilken våldets förekomst bekräftas utan att ifrågasättas och där förövaren beskrivs som den idealiska förövaren enligt Christies teori (Christie, 2001). Diskurser kring förövaren kommer vi att diskutera mer utförligt under rubriken "Förövare".

... det brutala och det närmast tortyrliknande inslaget i det som har skett. Hon måste ha känt en enorm dödsångest. Han misshandlar henne i hennes eget hem så svårt att hon inte är igenkänd. Det måste ha medfört stor smärta och en överklig dödsångest hos henne (Expressen, 2016-10-06b).

Här beskrivs misshandeln som "brutal" och "tortyrliknande", och i denna beskrivning får offrets förmodade upplevelse ta plats i beskrivningen av våldet. Skribenten av artikeln har här intervjuat en advokat som uttalar sig om vilka faktorer i misshandeln som kan vara avgörande för att förövaren tilldöms livstids fängelse. Det faktum att våldet var så brutalt och att det riktades mot kvinnan i en kontext där hon borde känna sig trygg – i sitt eget hem - beskrivs som anledning till att offret antas känna dödsångest. Uttrycken "enorm dödsångest" och "överklig dödsångest" används inom loppet av fyra meningar, vilket kan anses förankra hos läsaren en känsla för att offrets upplevelse av våldet räknas. Vi relaterar denna framställan av våldet som del i samma våldsdiskurs som ovan, där våldets förekomst bekräftas och beskrivs som grovt av skribenten. Här bekräftas våldets förekomst på ett annat vis, inte genom förövarens målmedvetenhet och förmodade uppsåt utan genom att visa på offrets utsatthet och förmodade dödsångest. Oavsett om våldet erkänns mot bakgrund av förövarens uppsåt eller offrets upplevelse av våldet, görs det vid båda tillfällena med hjälp av våldets allvarlighetsgrad – det brutala, systematiska, tortyrliknande våldet.

I en artikel från Aftonbladet beskrivs hur en man med hjälp av en vän mördar mannens fru och hennes nya älskare då hon lämnat honom.

Båda mordoffren hade utsatts för massivt våld. Kvinnan hade huggits 14 gånger och hennes hals var avskuren. Kroppen låg på sängen i sovrummet, täckt med en bit tyg (Aftonbladet 2016-09-01).

Våldet beskrivs här som "massivt", vilket tillsammans med övriga detaljer av våldets omfattning kan bidra till att förstärka bilden av våldet som grovt.

Vi ser även här, som i artiklarna vi nämnt ovan, en våldsdiskurs som erkänner våldets förekomst och beskriver det som grovt. I artikeln framkommer hur mördarna befunnit sig utanför kvinnans bostad och filmat henne i en sårbar situation för att sedan hota att sprida filmen till kvinnans släktingar. Mannen som var medbrottsling till mordet ska även ha ringt och hotat henne i samband med att de spelat in filmen. Detta bidrar också till en våldsdiskurs där förövaren beskrivs som våldsam och överskridande lagens gränser redan innan mordet ägde rum.

En annan artikel från Aftonbladet rapporterar om en man som slagit ihjäl sin flickvän. Journalisten har här valt att delvis beskriva våldet genom förövarens egna ord.

Han bröt hennes revben. Slog sönder glas över hennes fötter. Slängde runt henne "som en docka" och "sparkade henne som en fotboll", som han själv säger i förhör där han erkänner så gott som alla fall av misshandel i åtalet (Aftonbladet 2016-10-06a).

De första två beskrivningarna av våldet är mer neutrala, men går sedan över till att använda förövarens egna ord då han har liknat misshandeln med att sparka henne som en fotboll samt att kasta runt henne som en docka. Journalisten frångår den sakliga ton som rimligtvis förväntas av någon som ska återge verkligheten, och beskriver istället en bild av hur grovt våldet var. Att förövaren själv beskriver våldet på det viset bidrar också till att skapa ett obehag hos läsaren, genom att förövaren därmed också erkänner sina våldshandlingar. Utöver citatet om fysiskt våld beskrivs förövarens kontrollbehov samt hur han också har utövat psykiskt våld i form av hot.

[Mannen] som dömts för en lång rad grova våldsbrott, hade inte bara sagt att han skulle döda henne, utan alla runt omkring henne. (ibid.)

Våldsdiskursen som används här liknar de övriga vi nämnt i detta avsnitt. Våldets förekomst bekräftas och förövaren framställs som en exceptionellt våldsam individ som i det här fallet har en tidigare historik som våldsutövare. Vi menar att det finns fördelar med att även erkänna det psykiska våldet, i kontrast till övrig rapportering av främst grövre fysiskt våld. Dock blir det psykiska våldet här sekundärt eftersom artikeln i första hand beskriver ett mord på en kvinna som utförts genom grovt fysiskt våld. Det psykiska våldet kan i detta fall fungera mer som en förstärkning för att framställa mannen som ovanligt våldsam - *som den idealiska förövaren* (Christie, 2001; Kolfjord, 2004; Olby, 2006).

Vi fann ytterligare en artikel med utförliga beskrivningar av våldet då en kvinna blivit knivskuren så illa att hon blivit bragd om livet. Följande citat beskriver hur det såg ut efter att mannen själv ringt polis för att berätta att han skadat sin fru.

Syner som mötte poliserna och ambulanssjukvårdarna var fruktansvärd.

[Kvinnan] hade 66 sårskador - flera var avvärjningsskador på armar och händer. Hon hade blivit knivhuggen i hjärtat och huvudet och hennes ansikte var vanställt (Aftonbladet 2016-02-10).

Vi ser en beskrivning av våldet som mycket grovt, och kan även här urskilja samma våldsdiskurs där våldet är grovt och mannens handlingar förkastliga. Användandet av det negativt laddade ordet "fruktansvärd" för att beskriva brottsplatsen bidrar till att förmedla en bild till läsaren som kan skapa sympati för brottsoffret. Att nämna att kvinnan hade avvärjningsskador kan fungera som förstärkande av sympatin, genom att förmedla bilden av hur offret försökte försvara sig mot sin förövare utan resultat. Att vidare använda ordet "vanställt" kan skapa sympati för kvinnan och avsky för mannen då vi, med inledning av

meningen innan, inte vet hur länge hon orkade försvara sig medan mannen enligt artikeln deformerade hennes ansikte.

De artiklar som publicerats om mäns våld mot kvinnor i nära relation där offret avlidit är utförliga och innehåller fler beskrivningar – framförallt beskrivningar om våldet som grovt och offret som trovärdigt. Våra resultat att medias intresse att publicera återfinns i det grövsta våldet finner stöd i Boyles (2005) studie. Boyle menar att medias rapportering av det dödliga våldet – som också oftast beskrivs som utfört av en psykiskt instabil ”galning” – riskerar att konstruera mäns våld mot kvinnor till ett fenomen som förklaras i termer av enskilda individer med psykisk ohälsa, istället för att erkänna det som ett socialt problem (Boyle, 2005:86).

En annan effekt av en nästintill ensidig rapportering av mäns våld mot kvinnor som grovt eller dödligt är att media bidrar till konstruerandet av mäns våld mot kvinnor som ett fenomen som innebär uteslutande grovt fysiskt våld. Detta kan ge konsekvensen att kvinnor som blir utsatta för våld i nära relationer inte förstår att de blivit utsatta för våld, om det inte handlar om grovt fysiskt våld. Kvinnans förståelse av att hon är utsatt för våld är också en förutsättning för att hon ska anmäla, som både Brännvalls (2016) och Holmberg och Enanders (2005) forskning visar. Holmberg & Enander(2005) menar att massmedia till stor del är ansvariga för de bilder som förmedlas av mäns våld mot kvinnor i nära relation som grovt och dödligt, och att dessa föreställningar om våldet direkt hindrar kvinnor att påbörja en uppbrottsprocess från våldet.

Det icke-dödliga våldet

I våra resultat fann vi ett diskursivt tema där icke-dödligt våld mot kvinnor i nära relationer beskrivs på ett förmildrande sätt. Vi fann i vårt empiriska material att Expressen rapporterat om icke-dödligt våld med ordet “misstänkt” betydligt oftare än Aftonbladet gjort. I Expressen fann vi ordet misstänkt i relation till våldet i 4 av 5 artiklar, medan det i Aftonbladet inte förekom alls. Dock förekom det förmildrande beskrivningar av våldet även i Aftonbladet. Vi diskuterar under den här rubriken beskrivningar av våld där journalisten förmedlar en bild av att det eventuellt kan ifrågasättas om våldet verkligen var så allvarligt eller om det ens ägde rum. Vi syftar då inte till ett eventuellt åtal mot mannen då han står åtalad *misstänkt för*

mord/misshandel, utan där själva våldet beskrivs på ett sätt som inte utesluter att våldet kanske inte har ägt rum eller att det inte var så allvarligt.

Under kvällen anklagas han för att vid två tillfällen ha tafsats på henne. Enligt den polisanmälan som senare upprättades ska idrottaren ha knuffat kvinnan när hon protesterade mot hans tafsande (Expressen, 2016-06-23).

I citatet ovan beskrivs hur förövaren ”anklagas” för att ha ”tafsat” och ”knuffat” på offret. Att använda ordet ”anklagas” har en negativ klang och för tankarna till att det finns anledning att tvivla på sanningsgraden i offrets utsago. Att ”anklagas” används ofta i sammanhang där förövaren blivit orättvist beskylld eller då det finns anledning att ifrågasätta förekomsten av ett brott. Användandet av ord som ”tafsat” och ”knuffat” menar vi förringar brottets allvarlighetsgrad då detta är ord som har en avväpnande ton och som kan verka förmildrande för läsaren, i jämförelse med ord som istället kunnat användas som ”sexuella trakasserier”, ”sexuellt ofredande” eller ”misshandel”. Här finner vi en diskurs inom vilken förövaren ofta beskrivs som ”misstänkt” och där brottet beskrivs i vaga termer som ”ska ha begåtts” eller ”den påstådda misshandeln”, eller där själva våldet blir mildt till sin karaktär genom uttryck som ”knuff”. Inom denna typ av diskurs kan ett offer ifrågasättas och en förövare bli mindre övertygande. Som i fallet ovan, där läsaren i artikelns mitt kan läsa att kvinnan i detta fall fick föras till sjukhus då hon förlorat medvetandet till följd av misshandeln – information som kan tyckas stå i kontrast till att mannen ska ”... enligt anmälan, ha knuffat henne till marken.” (Expressen, 2016-06-23).

En artikel från Aftonbladet beskriver hur en naken man beväpnad med yxa har slagit på bilar och även försökt skada kvinnor som sett honom på gatan, han har även försökt mörda sin fru.

Mannen ska ha varit naken och beväpnad med yxa. Tidigare ska han ha försökt att mörda sin hustru. Hon uppges dock vara oskadd (Aftonbladet 2016-10-03).

Våldet beskrivs i den här artikeln genomgående som att det "ska ha" skett och gärningsmannen som att han "ska ha varit" beväpnad. Användandet av frasen "ska ha skett/varit" menar vi antyder att det finns ett visst utrymme för att det inte ägt rum. Det är intressant att journalisten väljer att använda sig av denna formulering, då vittnen sett den beväpnade mannen och ringt larmcentralen vilket styrker brottets förekomst. Detta sätt att beskriva våldet anser vi ingår i samma diskurs som nämns ovan, en våldsdiskurs som ger utrymme för tvivel kring våldets allvarlighetsgrad. Det våld med dödlig utgång vi funnit rapporteras inte på det här sättet och vi menar att våldet antagligen inte hade beskrivits i termer av att det "ska ha" ägt rum om kvinnan avlidit till följd av sina skador. Det är också intressant att frun beskrivs vara "oskadd" efter att hon utsatts för ett mordförsök. Vi menar att även om hon inte fått omfattande fysiska skador bör hon rimligtvis vara påverkad av mordförsöket. Att beskriva henne som oskadd riskerar att rikta fokus från allvaret i hennes situation och att helt bortse från de psykiska men hon rimligtvis kan lida av efter mordförsöket.

(...)larm om ett bråk i en lägenhet.(...) Kvinnan blev misshandlad, säger vakthavande polisbefäl (Expressen, 2016-03-21).

Citatet ovan rapporterar om en misshandel där offret fick föras till sjukhus. I artikeln finns få beskrivningar, vilka begränsas till offret och förövarens ålder samt beskrivningen av misshandeln som "ett bråk i en lägenhet". Här erkänns hursomhelst offret som "misshandlad", men av någon anledning intresserar sig skribenten inte för att rapportera utförligare kring våldets karaktär. Avsaknad av beskrivningar kan medföra att våldet uppfattas som ointressant att rapportera, och när den enda egentliga beskrivningen av våldet är "ett bråk i en lägenhet" reduceras en misshandel till en privat konflikt i en relation (Agevall, 2012; Brännvall, 2016). Användandet av just ordet "bråk" antyder att det handlar om en ömsesidig konflikt mellan två jämbördiga parter, snarare än misshandel av en individ. En diskurs inom vilken våldet beskrivs som misstänkt och som "ett bråk" kan bidra till att bagatellisera våldet och reducera mäns våld mot kvinnor till ett relationellt problem snarare än strukturellt. Att avstå från att problematisera dessa formuleringar där våldet framstår som ömsesidigt medför ett osynliggörande av våldet och förtrycket mot de utsatta kvinnorna. När diskurser som dessa

reproduceras via media, riskerar de att osynliggöra de maktförhållanden som finns mellan män och kvinnor i de flesta samhällen enligt feministisk teori (Freedman, 2003). Därmed kan media bidra till att osynliggöra det förtryck som sker av kvinnor genom dessa maktförhållanden, enligt resultat från tidigare forskning (Brännvall, 2016; Olby, 2006; Towns, 2010; Wendt, 2012).

Förövare

Den våldsutövande mannen

Ett tema som framkom genom vår empiri var den våldsutövande mannen, där han beskrevs som våldsbenägen och aggressiv och där våldet som mannen utövade genomgående beskrevs som grovt. Vi fann totalt 27 sådana kodord i Expressen, respektive 28 i Aftonbladet, vilket också gör detta till det största temat vi fann i kategorin "förövaren". Vi fann ett par indelningar av temat *den våldsutövande mannen*, mannen som kriminell och mannen som manipulativ.

Den 33-åriga mannen har ett flertal misshandelsdomar bakom sig sedan början av 00-talet (Aftonbladet 2016-07-09).

Denna typ av rapportering är återkommande, i Aftonbladets rapporteringar fann vi 10 olika artiklar där gärningspersonen beskrivs som tidigare dömd. I Expressen beskrivs förövaren som tidigare dömd i 7 fall av 17. Vad förövaren tidigare blivit dömd för varierar, i en del av artiklarna rapporteras det om tidigare domar angående misshandel eller mordförsök, och det förekommer även domar om rån eller narkotikabrott. Vi kan inte utesluta att förövaren tidigare har utövat våld eller ens att han inte tidigare blivit dömd för våld, i de fall då de inte beskrivs i medierapporteringen. Att information om tidigare våld inte finns med kan bero på att det inte kommit till journalistens kännedom, att personen inte blivit dömd för det, eller att det inte har ansetts vara intressant att rapportera av olika anledningar.

Att tidigare brottslighet eller våldsbenägenhet hos en förövare får utrymme i nyhetsrapporteringen kan medföra en rad konsekvenser. Våldshistoriken kan användas för att förklara att förövaren varit våldsam under en lång tid, vilket skulle bidra till att framställa honom som övertygande i rollen som förövare och våldsutövare – *han har gjort det förr*. Journalistens beskrivning riskerar i dessa fall att bidra till stämplingen av förövaren, och konstruktionen av en våldsutövare. Någoting händer när förövaren beskrivs som ”tidigare dömd”. På samma vis händer någonting annat när media istället rapporterar om en förövare som *inte tidigare blivit dömd*. Den typen av rapportering skulle enligt föregående diskussion om förövaren som övertygande i rollen som våldsutövare, kunna medföra att män som inte tidigare blivit dömda för misshandel eller andra våldsbrott inte anses passa in i rollen som den idealiska förövaren. Att det finns dokumenterat tidigare våldstendenser gör våldsutövaren till en självklar våldsutövare, han blir övertygande och stämmer överens med föreställningen av *den idealiske förövaren* (Christie, 2001).

-Han visste vad han skulle hugga efter, han högg verkligen för att döda mig
(Aftonbladet 2016-04-10).

En man misstänks ha mördat sin flickvän, han har också tidigare under året attackerat en man som avbrutit ett bråk mellan mannen och flickvännen. Citatet är från mannen som avbröt bråket. Journalisten har i det här fallet valt att beskriva mannen med hjälp av andras ord. Att han visste vad han skulle hugga efter antyder att den här mannen är farlig och att han är van vid att utöva våld. I samma artikel står vidare:

24-åringen har tidigare dömts för våld mot kvinnor han haft relationer med.
2011 tog han strypgrepp på sin dåvarande fästmö och högg henne flera gånger med en kniv (ibid.).

Familjen till den mördade kvinnan beskrivs genom citat som chockade och oanande. Familjen beskriver kvinnan som glad i relationen med mannen, "hon sa att han var hennes liv".

Artikeln avslutas med ett citat från kvinnans syster:

Vi hade ingen aning om allt detta. Han måste vara bra på att låtsas(ibid.).

Bilden av omgivningen som ovetande bidrar till konstruerandet av mannen som beräknande, manipulativ och som om att han visat en falsk sida mot familjen. Vad gäller kvinnan nämns hennes ålder och misstankar om att det var hon och 24-åringen som setts bråka tidigare i år, utöver det ingen ytterligare information. Våldet tycks *drabba* familjen i den här artikeln.

I Expressen rapporteras om en man som mördat sin före detta flickvän efter att hon anmält honom för misshandel. Mannen var tidigare dömd till 8 års fängelse för grov misshandel (offret avled av misshandeln), skyddstillsyn några år senare för 4 fall av misshandel, och slutligen dömdes han två år innan dödsmisshandeln på sin sambo till 2 års fängelse för grov kvinnofridskränkning, övergrepp i rättsak och utpressning. Så här skriver Expressen om det rättsliga förfarande som utspelades samma vecka som kvinnan mördades:

Efter gripandet framkom det fram att [kvinnan] en vecka innan dådet hade polisanmält [förövaren], som då var villkorligt frigiven från ett fängelsestraff, och åklagaren fattade då beslut om att dra tillbaka anhållandet av 33-åringen som är ökad som en notorisk våldsman (Expressen, 2016-09-28).

Vi kan här se ett framställande av mannen som våldsam och med en tidigare historik av våldsutövande, journalisten har använt negativt laddade ordval som "ökänd" och en "notorisk våldsman". Att rada upp hans tidigare domar kan bidra till att skapa en bild av en exceptionellt våldsam man, där det bara var en tidsfråga tills han återigen utövade dödligt våld. Han framställs som ett undantag, som en *avvikare*, och skiljs därmed från den "vanlige" mannen (Boyle, 2008; Olby, 2006; Towns, 2010). Vi kan även se att kvinnan framställs som

hjälpökande, då det nämns att hon anmält mannen men att det inte gett resultat. Detta går in i underrubriken "sviken av systemet" som vi diskuterar vidare kring senare i analysen.

I ett fall där en våldsutövare inte tidigare varit känd av polisen beskrivs händelsen som oväntad och grannar citeras och uppger att de blivit mycket förvånade:

"De verkade vara så rara. Något måste ha gått riktigt snett, vi fick inte den minsta förvarning" (Aftonbladet 2016-02-29).

Mannen i det här fallet hade skjutit ihjäl sin fru och sedan gått ut till deras uthus och begått självmord. Barnen befann sig i huset medan detta ägde rum men beskrivs som oskadda. Att inkludera citatet från grannen bidrar till en beskrivning av mannen i det här fallet som oberäknelig. Vi får en bild av en utifrån sett välfungerande familj där tragedi plötsligt slog till utan förvarning.

I en artikel där mannen blivit dömd för mord beskrivs förövaren i följande termer:

Skägg, tatueringar på halsen, svällande muskler under en röd tröja. Det är alltså så här han ser ut, [mannens namn], en katastrof till människa som har begått våldsbrott efter våldsbrott och som knappt hann komma ut från den senaste vändan på kåken innan han slog ihjäl [kvinnan] (Aftonbladet 2016-10-06b).

Att använda frasen "en katastrof till människa" och "begått våldsbrott efter våldsbrott" bidrar vidare till att förstärka bilden av den våldsutövande mannen inom våldsdiskursen. En man som är upprepat våldsam kan väntas vara det igen och att använda ordet katastrof som beskrivning av honom antyder att det är en man som är "bortom räddning", som kommer att fortsätta begå grova våldsbrott.

I en annan artikel från samma dag gällande samma fall skriver journalisten om förövaren. Han har då börjat gråta under rättegången.

Faller tårarna för [kvinnans] familj? För alla de människors liv han har förstört genom åren? Eller blev vetskapen att han har ruinerat även sin egen tillvaro för ett ögonblick för tung att bära? (Aftonbladet 2016-10-06b).

Det blir här mycket tydligt att journalisten anser att förövaren är avskyvärd. Att journalisten beskriver att mannen ”har förstört människors liv” är ovanligt, de artiklar vi funnit beskriver oftast förövaren utan så många varierande adjektiv som vi ser i denna artikel. Beskrivningen menar vi bidrar till att mannen passar in i rollen som en idealisk förövare inom våldsdiskursen. Även journalistens ifrågasättande av varför han gråter bidrar till detta, att antyda att han gråter för sin egen skull skapar bilden att han bara bryr sig om sig själv. Att ställa den frågan menar vi också bidrar till att förmedla en negativ bild av förövaren, att placera den sist lägger emfas på den och antyder att det är det som egentligen stämmer.

Ytterligare ett fall av dödligt våld beskrivs i en artikel avseende att en man knivskar sin fru så illa att hon avled av skadorna.

På övervakningsbilder från p-huset ses hur mannen beväpnad med kniv jagar sin flyende fru. Han hinner upp henne och knivhugger henne gång på gång. Ett vittne som ser vad som händer rusar fram för att hjälpa kvinnan, men blir jagad från platsen av [mannen]. Därefter återvänder knivmannen till sin svårt skadade fru (Aftonbladet 2016-09-06a).

Mannen beskrivs som beväpnad vilket innebär att han tog med sig en kniv, någonting en människa inte typiskt gör utan ett syfte. Att kvinnan beskrivs som flyende ingår i diskursen då offret blir trovärdigt. Om hon stannat upp och försökt försvara sig kanske mordet istället hade rapporterats om som ett gräl som urartade, men användandet av ordet flyende antyder att kvinnan visste om att mannen var mycket farlig och att hon var rädd för honom. Även det faktum att mannen jagade iväg ett vittne för att sedan komma tillbaka till kvinnan antyder att

han var beräknande. Om han inte hade varit medveten om sin omgivning hade han inte heller tagit sig tid att försöka göra sig av med vittnet - eller förhindra vittnet från att avbryta mordet.

I data som beskriver förövaren som tidigare våldsam utlöser vi en diskurs om *den idealiske förövaren*, mannen som passar väl in i rollen som våldsutövare med en historik av våld. När våldshistoriken saknas framställs han istället som manipulativ, och vi tycker oss se en antydning till framställningar av psykopatliknande drag – ingen anade något, men plötsligt slog han till. Här menar vi att denna typ av diskurs tjänar ett syfte – att framställa den våldsutövande mannen som en ”galning”, som har våldet i sig. Antingen borde hans gärningar kunnat förutses i ljuset av tidigare våldshistorik, eller så är de våldsamma dragen psykopatiskt dolda för omgivningen. Vare sig omgivningen vetat om tidigare våldstendenser eller ej, så förmedlas bilden till läsaren av att förövaren är en *avvikande* person – det är ingen vanlig man som utför denna typ av våld mot kvinnor. Användningen av avvikelsediskursen har genom tidigare forskningsresultat visats ge effekter av att ”vanliga män” inte uppfattas som våldsutövare (Brännvall, 2016;). I de fall dessa ”vanliga män” blir åtalade, kan avvikelsediskursen medverka till att de inte heller av rättsväsendet uppfattas som idealiska förövare och därmed leder inte åtal till fällande dom i dessa fall (Burman, 2007; Scheffer Lindgren, 2009). Det här i sin tur leder till att kvinnor som utsätts för våld inte anmäler, eftersom de kan läsa i tidningen att rättssystemet inte agerar mot dessa män (Brännvall, 2016). Vi relaterar föregående resonemang till att diskursen om förövaren som avvikare dessutom gör det svårare för kvinnor som utsätts för våld att uppfatta ”den vanlige mannen” som våldsutövare – vilket kan medföra att hon heller inte ser sig som utsatt och därmed inte söker hjälp, ett antagande som stöds av Holmberg och Enander (2005).

Hedersmotiv

Vi har funnit ett diskursivt tema där motiveringen till våldet beskrivs som svartsjuka och kränkt *heder* hos mannen, mannen beskrivs då ofta som mycket kontrollerande gentemot sin partner. Heder benämndes som motiv för förövaren i 2 artiklar från Aftonbladet och 2 från Expressen. Svartsjuka och kontrollerande togs upp i 5 respektive 5 artiklar i aftonbladet och Expressen.

I en av artiklarna från Aftonbladet uppger maken till en kvinna som han och ytterligare en man mördade att han var svartsjuk när kvinnan lämnade honom för en annan man efter att maken misshandlat henne. De två männen har nu dömts för mord, maken till kvinnan är namngiven i artikeln. Journalisten har i den här artikeln valt att inkludera att de inblandade är invandrare och nämner vilket land de kommer ifrån. Våldet beskrivs som "massivt" och vittnesmål om att mannen har dödshotat kvinnan är inkluderade i artikeln. Maken beskrivs som svartsjuk och kontrollerande.

Maken hävdade att frun inte alls var rädd för honom och att han aldrig hotat henne. Däremot ska hon ha velat konvertera och det förbjöd han, påstod han (Aftonbladet 2016-09-01).

Mannen beskrivs som kontrollerande genom att han anser att han har rätt att förbjuda kvinnan att konvertera. Användandet av ordet "hävdar" och "påstår" innebär också ett ifrågasättande av sanningshalten i mannens ord. Det han säger framställs inte som sanning utan snarare som ett påstående. Att beskriva att mannen ville kontrollera vilken religion kvinnan tillhörde i samband med att nämna mannens invandrabakgrund bidrar också till en diskurs där våldet förklaras med kulturella motiv. Det antyds även att våldet kan vara hedersrelaterat genom ett citat från medbrottslingen i fallet.

I ett av förhören sa dock [medbrottslingen] att [mannen] kan ha dödat sin fru eftersom hans heder hade kränkts. På så sätt skulle maken få upprättelse och inte "tappa ansiktet" (ibid.).

Dessa typer av rapportering kan enligt tidigare forskning bidra till att förmedla bilden av "den andre" mannen, mannen som hämndlysten och med en syn på kvinnan som en underordnad ägodel som han har rätt att kontrollera (Towns, 2010; Wendt, 2012). Genom beskrivningen av heder som motiv för att mörda sin kvinna, antyds att mannens egen heder var viktigare för honom än kvinnans liv.

En annan artikel från Aftonbladet beskriver hur en man misshandlat sin fru för att han ansåg att hon hade en opassande klänning på sig, hon anmälde honom för detta och tre månader efter en fällande dom för mannen knivskar han sin fru 66 gånger. Hon avled av skadorna. Även här nämns heder som motiv till mordet.

Åklagaren menade under rättegången att motivet till mordet var heder. [Mannen] hade sett bilder på sin hustru i en ärmlös klänning tagna under en släktings bröllop utomlands i maj, då han inte var med.

Bilderna fick honom att känna ilska och han tyckte att hustrun skämde ut sig. (...) Fruen hade en själ runt axlarna.

- Den ramlade av hela tiden. Det var mer provocerande, sa mannen till polisen (Aftonbladet 2016-02-10).

Förutom att åklagaren anger heder som motiv inkluderas ett uttalande från en doktorand som forskar om hedersrelaterat våld. Doktoranden uppger att denne anser att det kan röra sig om hedersrelaterat rituellt våld. Att koppla misshandeln som kom före mordet till endast en själ, en klänning och känslan av svartsjuka och provokation hos mannen beskriver mannen som avvikande genom hans extrema svartsjuka. Med den tidigare beskrivningen av att det kan handla om hedersrelaterat våld blir det också här en beskrivning av "den andre", mannen som avvikande främst på grund utav sin invandrarbakgrund. Vi menar att en individ som blir tillräckligt provocerad av en själ för att genomföra en misshandel inte stämmer överens med den jämställdhetsdiskurs som förs i Sverige idag (Enander, 2010; Towns, 2010; Wendt, 2012).

I två artiklar från Expressen nämns en bakgrund hos förövaren som inte är etniskt svensk. I ett av fallen ledde misshandeln till att kvinnan och hennes ofödda barn avled och mannens namn skrevs då ut i artikeln. I rapporteringen av fallet skriver Expressen att motivet för dödsmisshandeln var att kvinnan hade lämnat mannen och att hon uppgett för honom att hon skulle föda barnet utan hans inblandning (2015-10-15). I artikeln som beskriver att fallet där kvinnan överlevde anges kvinnans namn i artikeln, men inte förövarens (2015-10-06). Det

framkommer att åklagaren yrkat på utvisning av mannen till Syrien men att det inte kommer att bli aktuellt då mannen där riskerar att utsättas för tortyr och misshandel. Åklagaren i fallet anger svartsjuka och det faktum att kvinnan tagit med sig deras gemensamma barn och lämnat mannen som motiv för vad som anges vara ett mordförsök. Åklagaren använder explicit begreppet ”hedersrelaterat”:

[Kvinnan] sköts i nacken på öppen gata i Göteborg. Nu döms hennes exman till 14 års fängelse för mordförsök. - Motivet är hedersrelaterat, säger åklagaren (Expressen, 2015-10-06).

I samtliga av de övriga artiklar vi har studerat nämns inte förövarens etnicitet, dock ibland vilken (svensk) stad han kommer ifrån. Vi anser att det är värt att diskutera varför det uppstår ett intresse i att beskriva förövarens etnicitet i just dessa fall. Vi kan inte utesluta att något av de andra rapporterade fallen av våld mot kvinnor också har begåtts av personer som fötts i ett annat land eller som nyss kommit till Sverige, vi kan bara utgå ifrån att det inte har rapporterats. Ur ett intersektionellt perspektiv skulle det vara intressant om vi hade vetat vad samtliga gärningspersoner haft för etnicitet, funktion, socioekonomisk status och om de varit högutbildade eller inte. Dessa är hursomhelst faktorer som vi inte funnit i rapporteringen av mäns våld mot kvinnor i nära relation. Så varför är just etnicitet intressant att rapportera? Och varför just i vissa fall? Vi ställer oss frågan; om etnicitet är intressant information i rapporteringen av mäns våld mot kvinnor, varför nämns det då inte alltid? Enligt feministisk teori är ”den vite mannen” norm och blir genom sin normstatus ett slags utgångsläge, vilka andra döms utifrån (Brännvall, 2016; Freedman, 2003; Holmberg & Enander, 2005). Det kan antas att mannen - i det här fallet den ”svenske” mannen – helt enkelt är den typ av man som avses i nyhetsrapporteringen när ingenting annat uttrycks, då han inte avviker från normen i den aspekten. Enligt feministisk teori är vårt samhälle upprätthållet av myndigheter och organisationer som styrs av män, och den manliga normen genomsyrar beslutande samhällsorgan såväl som privata företag (Freedman, 2003). När förövaren inte är etniskt svensk verkar detta enligt våra resultat motivera en beskrivning av mannens avvikande etnicitet. Ur ett intersektionellt perspektiv urskiljer vi en maktordning som synliggörs då förövarens etnicitet används för att kategorisera honom som avvikare – han tillhör en annan

kultur vars värderingar antas vara avvikande från svensk kontext och mannen blir därmed inte ”en vanlig man”. Vi vet ingenting om mannens klass eller ålder, men framträdande blir förutom kön just kategoriseringen av etnicitet genom en ”främmande kultur”. Dessa män som dödar sina kvinnor förklaras primärt genom benämningen av deras etnicitet som ”avvikare”, utövare av ”en annan kultur” och deras motiv till våldet mot kvinnor har fått ett helt eget namn; *heder*. Vi har funnit artiklar där en etniskt svensk man känt sig kränkt av att kvinnan exempelvis försökt lämna honom, där mannen begår våldsbrott på grund utav svartsjuka eller har misstankar om otrohet. Dessa fall menar vi skulle också kunna tolkas som att de begås på grund av att mannen känner att hans integritet, hans anseende, hans *heder* har kränkts. Men detta har däremot inte fått en helt egen kategorisering i medierapporteringen även om det kan anses vara minst lika relevant för våld i ett samhälle. Heder anses vara ett självklart element i kulturen hos “de andra” men trots att våldsbrott utförs av etniskt svenska män på grund utav orsaker kopplade till mannens integritet eller svartsjuka uppmärksammas inte dessa som hedersrelaterade. Att beskriva att förövaren avviker från den vita, manliga normen möjliggör att förövarens våld kan förklaras utanför den jämställdhetsdiskurs som råder i Sverige (Brännvall, 2016; Wendt, 2012). Towns (2010) beskriver denna jämställdhetsdiskurs och påpekar att den bör ifrågasättas, eftersom etniskt svenska män begår våldsbrott mot kvinnor samt att många etniska minoriteter i Sverige värderar jämställdhet mellan könen på samma vis som etniska svenskar. För att förhålla den svenska kulturen som motsats till den utländska och förtryckande kulturen måste ett kontinuerligt separerande mellan dessa ske. Towns benämner detta separerande som *isärhållandets praktik* (Towns 2010). Detta isärhållande från det “normala” går att återkoppla till diskussionen vi förde tidigare i detta kapitel om våld som utförs av avvikande eller okända män där våldet förflyttas och blir till isolerade händelser utförda av enskilda våldsamma män vilka skiljer sig från föreställningar av den vanlige svenske mannen. Att beskriva förövaren utifrån attribut som skapar bilden av en avvikare är att betrakta som just en *avvikelsediskurs* – genom språket konstrueras bilden av våldsutövaren som avviker från det normala och särskiljer honom från ”vanliga män”. Avvikelsediskursen har enligt tidigare forskning visat sig utgöra ett hinder för våldsutsatta kvinnor i deras process att uppfatta sig som offer och därmed även för att anmäla och frigöra sig från våldet (Brännvall, 2016; Holmberg & Enander, 2005).

Förmildrande beskrivningar

Vi fann ett diskursivt tema kring beskrivningen av förövaren som vi har valt att kalla ”förmildrande beskrivningar”. Det är framförallt beskrivningar av egenskaper hos förövaren samt omständigheter kring brottet som skulle kunna syfta till att förklara varför brottet skedde. Ett exempel är en artikel som behandlar att en ”känd OS-stjärna” har anmälts för misshandel av en kvinnlig bekant. I artikeln tar reportern upp att OS-stjärnan, tillika förövaren, ska ha varit onycter vid tillfället. Det beskrivs också hur kvinnan som misshandlades förlorade medvetandet ”för en kort stund” (Expressen, 2016-06-23.) Den här händelsen skulle rimligtvis kunnat rapporteras utan beskrivningen ”för en kort stund”, och skulle då kunnat uppfattas som mer allvarlig. Beskrivningen ”för en kort stund” kan upplevas som förmildrande, som att det tar udden av våldets allvarlighetsgrad. Hon förlorade visserligen medvetandet, men ”bara för en kort stund”.

I Expressen nämns psykisk ohälsa som en anledning till vad som beskrivs som en ”sadistisk tortyrliknande dödsmisshandel”:

Jag var inte vid mina sinnes fulla bruk när jag gjorde det här, jag mådde ju inte bra. Det står ingenstans i media att jag sökt hjälpt innan, säger han i förhör (Expressen, 2016-10-06).

Efter det här citatet gör artikelskribenten en avslutande beskrivning av mannens våld mot kvinnan, som resulterade i att kvinnan avled. Av den anledningen skulle det kunna argumenteras för att citatet inte nödvändigtvis ledde till en ”förmildring” i synen på våldsbrottet eller dess förövare.

I en artikel från Aftonbladet beskrivs en förövare på ett sätt som tangerar rubriken “sviken av systemet” där vi diskuterar hur kvinnor beskrivs som svikna av samhället när de exempelvis anmäler mannen, men inte blir tagna på allvar. Här ser vi hur journalisten lägger fram bilden av ett system som inte heller hanterar förövaren på ett lämpligt vis.

Han har dömts till fängelse för våld mot kvinnor och han har varje gång släppts vind för våg. Detta är den djupt sorgliga röda tråden genom hela denna berättelse: Inga krav har ställts på [mannen] (Aftonbladet 2016-10-06b).

Mannen uppges här ha släppts från fängelse “vind för våg” vilket antyder att han inte har fått något professionellt stöd eller andra insatser efter sin fängelsevistelse. Journalisten använder ordet “sorgligt”, vilket kan bidra till att skapa sympati för mannen. Han framställs genom detta citat inte som en våldsman, utan som en individ som inte har fått adekvat hjälp. Detta antyder att han kanske hade haft en chans att komma undan den cykel av våldsutövande han hamnade i på grund av Sveriges otillräckliga rättssystem. Det här sättet att skiva om en sviken förövare kan samtidigt rikta fokus ifrån den brottsliga handlingen mannen utfört - han har i det här fallet misshandlat sin flickvän till döds.

Ovanstående artikel är intressant då vi kan urskilja en diskurs om förövaren som “sviken av systemet”, något som vi annars främst funnit handla om en våldsutsatt kvinna. Genom de övriga beskrivningar som görs av mannen i artikeln förmedlas bilden av honom som “den våldsutövande mannen”; våldet mot kvinnan har varit grovt, mannen har tidigare historik av våldsutövande och fängelsevistelser. Genom att beskriva förövaren som både sviken av systemet och samtidigt som en våldsutövande avvikare, har journalisten i det här fallet uppnått en högre interdiskursivitet än vi sett i många andra artiklar då mannen endast målas upp som “avvikare” eller “våldsam”.

Offer

Vem ansvarar för våldet?

Vi fann ett diskursivt tema i beskrivningarna av offret där ansvaret för våldet förskjuts från förövaren till offret i viss utsträckning, genom de formuleringar vi kommer att diskutera i detta avsnitt.

Till slut, den 25 maj, polisanmälde hon honom (Aftonbladet 2016-10-06a).

Medan detta kan ses som ett uttryckande av lättnad kan också språkbruket ses som problematiskt. "Till slut" kan tolkas som att det var någonting som hon väntat med, någonting som hade behövts göras under en längre tid. Denna ordanvändning riskerar att skapa ett skuldbeläggande av offret då det ligger en värdering i hennes antydda dröjande att anmäla mannen. Journalisten kan mycket väl ha menat att det var en lättnad att hon anmälde honom, men språkbruket riskerar att beskriva brottsoffret som delvis ansvarig för att våldet kunde fortsätta. Det antyds att kvinnan borde ha tagit tag i situationen tidigare och att hon borde ha varit mer aktiv och hanterat våldet på ett annorlunda sätt än hon gjorde. Vi har överlag inte sett många formuleringar som dessa, vilket är positivt då vi väntade oss en mer frekvent förekommande ansvarsförskjutning till offret.

I Expressen rapporteras om ett "bråk" i en lägenhet, som resulterar i att en man grips av polisen för misstänkt misshandel (Expressen, 2016-03-21). Det står att offer och förövare hade en relation, men att omständigheterna kring relationen inte är klarlagd. Att misshandeln beskrivs som just ett "bråk i en lägenhet" anser vi kan ses som ett visst skuldbeläggande av offret i den meningen att formuleringen "ett bråk" åsyftar att det är ett ömsesidigt förfarande snarare än att en person utsätter en annan. Här ges, enligt vår tolkning, offret en deltagande roll i de händelser som lett fram till att hon sedan misshandlades av våldsutövaren. Att beskriva en misshandel på detta sätt menar vi fördelar ansvaret för misshandeln på ett ojämnt sätt då offret blir medskyldig. Den här typen av rapportering kan också ses som ett försök att förmildra omständigheterna kring misshandeln. Om kvinnan var delaktig i ett gräl som föranledde en misshandel, så kan hon även på något sätt ha ansetts *förtjäna det*. Hon kan anses provocera fram ett våldsamt beteende hos mannen.

Christie (2001) skriver om det *idealiska brottsoffret* som skapat av en rad attribut och omständigheter där offret framställs som svagt, respektabelt och som att hon inte medvetet utsätter sig själv för brottshandlingen (Christie 2001). Dock riskerar kvinnan att inte passa in i den rollen då hon lever ihop med sin förövare, eftersom en relation antas ske mellan två jämbördiga parter på frivillig basis. Detta kan problematisera omvärldens och kvinnans egen uppfattning av sig själv som det ideala offret. Det försvårar också uppfattningen av mannen som ideal förövare då han inte är okänd, att han och kvinnan har en relation och att de utifrån Sveriges jämställdhetsdiskurs antas leva i ett förhållande av maktbalans (Christie 2001;

Kolfjord 2004). Detta menar vi kan medföra de konsekvenser av ansvarsförskjutning från förövaren till offret som vi ser här.

Sviken av systemet

Vi upptäckte ytterligare ett diskursivt tema kring brottsoffret där hon betett sig som hon "borde" utifrån den jämställdhetsdiskurs vi tidigare tagit upp. Kvinnan har anmält våldshandlingarna eller försökt komma ur situationen på annat sätt, men trots det har hon inte fått hjälp. Vi har valt att kalla detta tema för *sviken av systemet*, där ansvaret för våldet genom medias beskrivningar förskjuts till rättssystemet eller andra myndigheter som har som funktion att skydda utsatta individer.

I Expressen beskrivs hur en kvinna först blivit placerad på skyddat boende med skyddad identitet efter att ha flytt från en våldsam före detta man. Artikeln behandlar det påföljande mordförsöket på kvinnan efter att den våldsutövande mannen ändå hittat henne, och då hon varit på väg till sina studier skjutit henne med en pistol i bakhuvudet (Expressen, 2015-10-06). En dryg vecka senare rapporteras i samma källa att en kvinna har mördats av sin före detta sambo, en vecka efter att hon anmält honom för misshandel (Expressen, 2015-10-15).

Men kanske hade mordet kunnat undvikas om bara polisen ingripit någon av alla de gånger hon anmält hans upptrappade våld och hot. I stället lade enligt utredare polisen anmälningarna på hyllan (Expressen, 2016-08-01).

Ovanstående citat återfinns i en artikel som tar upp fallet om en man som mördat sin gravida fru, deras sex gemensamma barn och sin egen mamma. Här tar journalisten ställning på ett intressant sätt, och lägger skulden för mordet på ett passivt rättsväsende.

I samma källa rapporteras tidigare under året om en man som mördat sin sambo en vecka efter att hon anmält honom för misshandel. Mannen hade tidigare misshandlat en man till döds, hotat och trakasserat andra kvinnor och män och även blivit dömd för dessa brott.

Bara en dryg månad innan hon blev ihjälslagen i sin lägenhet skickade hon flera bilder på sin blåslagna kropp, och [förövarens] namn, till sina vänner (Expressen, 2016-10-06a).

I en artikel från Aftonbladet rapporteras det om en man som knivskurit sin fru så illa att hon avled av sina skador. Journalisten fokuserar på brister inom polismyndigheten då hen tar upp den tidigare anmälningen som lades ned trots att skador dokumenterades och att det i polisrapporten framkommer att mannen kan ha varit beväpnad med kniv. Vem som gjort anmälan framkommer dock inte.

En anhörig till familjen säger att det som hänt på alla sätt är fruktansvärt. En vecka före mordet anmäldes 43-åringen för misshandel av flera familjemedlemmar, däribland hustrun, men trots att skadorna dokumenterades och flera vittnesmål fanns lades förundersökningen ner och mannen släpptes (Aftonbladet 2016-09-07).

Journalisten förmedlar genom sin artikel en bild av att polisen har gjort fel. Att skriva "trots att" underbygger den bilden eftersom när någonting hänt *trots* något annat så är det tydligt ett misstag. Att journalisten använder ordet "misshandel" om anmälan som gjordes en vecka innan underbygger också bilden av att det var en allvarlig situation, till skillnad från formuleringar som tar tenderar att avdramatisera våldet, som "bråk" (Agevall, 2012; Brännvall, 2016). Beskrivningen av att polisen samlade bevis på brottsplatsen men att de ändå inte gick vidare med insatser för att skydda kvinnan och den övriga familjen, antyder slarv eller inkompetens hos polisen.

I flera artiklar kan vi läsa om en våldsutsatt kvinna som själv ringer polis och anmäler våldet, men antingen inte får gehör, eller får gehör när det redan är för sent och kvinnan blivit grovt misshandlad eller bragd om livet. I en artikel från Aftonbladet rapporteras om en kvinna som själv ringt polis angående att hennes sambo blivit våldsam bara för att få beskedet att polisen inte hade resurser att skicka ut någon just då. När en polispatrull kom förbi, två timmar

senare, avstod de från att ringa på dörren med anledning av att det var tyst inne i huset. Då låg kvinnan medvetslös på golvet inne i lägenheten. Det var inte förrän ett flertal timmar senare som kvinnan kördes till sjukhus av sambon själv. Journalisten har här valt att i första meningen av första stycket politisera den här frågan genom att skriva:

Krisen inom polisen fortsätter. Stefan Löfven anser inte att det handlar om en kris - trots att poliser slutar och färre brott klaras upp (Aftonbladet 2016-09-02).

Artikeln beskriver sen hur kvinnan ringt polis och hur systemet hur svikit henne, att polisen inte ställde upp och att hon är mycket besviken och arg på dem på grund utav detta.

“Jag är så förbannad, dels över att det inte finns tillräckligt många poliser i landet så de kan hjälpa folk i nöd. Och dels för att patrullen som väl kom sen inte ens ringde på dörren” (ibid.).

Vi kan se en hög interdiskursivitet här då journalisten fokuserar på tre olika diskurser, en om polismyndigheters funktion, en om politik och en om våld i nära relationer. Att journalisten redan i första meningen nämner en politiker vid namn menar vi riskerar att distrahera läsaren från våldet för att istället flytta fokus mot politiken. Vi är medvetna om att valet att nämna just Löfven kan förklaras med att Löfven är statsminister och därmed har det yttersta ansvaret för dessa typer av frågor. Journalisten har vidare fokuserat på en politisk diskurs som interagerar med den våldsdiskurs som finns men har ändå lagt betoning på den politiska diskursen genom sin inledning till artikeln. Våldet som förekommit här framställs inte som det huvudsakliga problemet, utan problemet tycks ligga i att polisen är underbemannad. Detta förstärks genom citat från både den misshandlade kvinnan och även citat från kanslichefen för det aktuella polisområdet, där de kritiserar bristen på resurser inom polismyndigheten.

Det fokus som faktiskt läggs på våldet framställer det som grovt, och åtalets beskrivning av våldet kommer fram. Det framkommer också att den person som tog emot kvinnans larm

ansåg att det var brådskande att få dit en polispatrull. Detta belyser igen polisens brister vilka här framställs som relaterat till politiska beslut, men den här typen av beskrivningar riskerar också att rikta fokus från förövarens ansvar för våldet.

I en artikel från Aftonbladet beskrivs hur en kvinna som blivit kastad från sin balkong av sin före detta make nu har återhämtat sig från de omfattande skador hon fått av fallet. Kvinnan uppges sedan dess leva gömd under hot. Hon beskrivs genomgående som positiv och vid gott mod, dels genom citat från henne själv och dels genom beskrivningar av hur hon ler och skrattar under intervjun. Under den rättsliga processen hade mannen fortfarande vårdnad över parets son och kritik riktas mot systemet, i det här fallet socialtjänsten. Kvinnan får senare hjälp att anlita en separat aktör för att genomföra en utredning som ledde till utökad brottsbevisning för kvinnan.

Då har ett drygt kaotiskt år gått där [kvinnan] kämpar för att återfå sitt barn, som bor hos farföräldrarna. Socialtjänsten ser inte några problem med att den mordmisstänkte pappan byter dagis, ändrar folkbokföringen, motsätter sig umgänge och begär vårdnaden (Aftonbladet 2015-11-22).

Journalisten har här inte använt sig av citat från en intervjuperson utan beskriver händelsen med egna ord. Formuleringar som att kvinnan ”kämpar” för att få tillbaka sitt barn antyder att det finns ett motstånd. Motståndaren i det här fallet blir socialtjänsten och det blir tydligt genom att de uppges ”inte ha några problem” med att mannen gör ändringar som påverkar såväl barnets som mammans liv, vilket antyder en nonchalant attityd hos mannen. Journalisten låter advokaten i faller kommentera det hela, med en inledande fråga.

Så frågan är: Har rättssystemet fungerat för [kvinnan], eller ej?

- Rättvisa har skipats, säger [advokaten]. Men systemet har inte fungerat i den meningen att vi har rättvisa för alla. Alla kan inte köra processen privat. Nya utredningar kostar pengar (Aftonbladet 2015-11-22).

Det finns ett fjärde diskursivt tema som vi menar är återkommande i dessa fall av rapportering, och det är den om *det idealiska offret*, ett offer som är *aktivt* och söker hjälp – men där hjälpen sviker. Här konstateras att en misshandel otvivelaktigt har ägt rum, och det finns därmed ett offer och en förövare. I det här fallet anses kvinnan ha gjort det hon kunnat och vad som enligt förväntningarna åligger en utsatt kvinna och sökt hjälp för att försöka ta sig ur våldet, och ändå uppstår problem för kvinnan på grund av mannens våld. Vi menar att en problematisk effekt av den här typen av diskurs är att mannens ansvar för våldet förskjuts. Här läggs ansvaret istället över på ett system som sviker kvinnan, en kvinna som varit aktiv och anmält men ändå inte får hjälp. Här diskuteras inte mannens motiv eller omständigheter som lett fram till brottet, inte heller ges utrymme för några förmildrande omständigheter för mannens våld. Skuldbördan läggs enligt vår analys fullständigt över på ett passivt polisingripande, och ett ”system som sviker”.

Kvinnan som mamma

Ett diskursivt tema som framkom då vi analyserade våra resultat var då kvinnan som blivit misshandlad eller mördad beskrivs som mamma. När den misshandlade eller mördade kvinnan beskrivs som mor kan det bidra till att väcka sympati hos läsaren, och genom detta kan det också finnas ett nyhetsvärde i att beskriva kvinnan som mamma. Det kan finnas förtjänster med att media uppmärksammar den våldsutsatta kvinnan som mamma, som består i att belysa det faktum att det också finns barn som drabbas av mäns våld mot kvinnor i nära relation. Våra resultat visar också att en våldsutövande man sällan beskrivs som pappa, medan rollen ”mamma” ofta lyfts fram redan i rubriken eller ingressen. En rubrik från Aftonbladet:

Tvåbarnsmamman fick ta emot flera knivhugg i magen (Aftonbladet 2016-02-18).

Här är även formuleringen intressant, kvinnan *fick ta emot* flera knivhugg. Beskrivningen framstår som mildare än att hon *blev knivhuggen i magen*, och att en person ”får ta emot

någonting” låter snarare positivt än negativt. Ofta när “får ta emot” används sker det för att beskriva hur någon får ta emot ett pris eller liknande - någonting positivt händer personen. Här tenderar det snarare att förstärka beskrivningen av våldet som grovt, då offret beskrivs som passivt och hjälplöst då hon ”tar emot” förövarens våld utan att värja sig. Genom den här typen av beskrivningar framställs kvinnan som det idealiska offret, en tvåbarnsmamma som hjälplöst tar emot mannens våld.

Mannen, tillika sambon, i det här fallet hölls skäligen misstänkt för mord, den lägre graden av misstanke, och det framgår inte vem som larmat polis om mordet på kvinnan, det kan ha varit en granne men det beskrivs som att “en person som kom in i [lägenheten] hittade henne där”. Det beskrivs att polisen inte är säkra på hur det gått till och artikeln avslutas med följande mening.

Tvåbarnsmammans anhöriga är underrättade om händelsen (ibid.).

Att beskriva kvinnan som mamma kan förstärka känslan av tragedi över händelsen då hon efterlämnar barn som nu är moderslösa. I motsats till detta saknas en beskrivning av förövaren i det här fallet som “pappa”. Att använda sig av ordet pappa för att beskriva förövaren kan utmana de föreställningar som finns kring rollen som pappa. Att ändra rubriken till “Tvåbarnspappan högg kvinnan flera gånger i magen” förmedlar en helt annan bild. Att beskriva att en förövare är pappa, och därmed också omsorgsgivare för små barn, menar vi skulle bli problematiskt för konstruerandet av bilden av den idealiske förövaren enligt Christies teori (Christie, 2001). Om journalister skulle använda sig av rubriker som exemplet vi gav skulle det medföra att förövaren i det här fallet blir mer av ”en vanlig man”, en familjefar, vilket skulle utmana rådande diskurser och föreställningar om vilka typer av män som utövar våld mot kvinnor i nära relationer (Enander, 2010; Towns, 2010; Wendt, 2012).

I en artikel i Expressen har en kvinna utsatts för ett mordförsök av sin före detta man efter att ha lämnat honom och tagit deras gemensamma barn med sig. Hon benämns inte som mamma i texten, inte heller ges några beskrivningar av barnen som ålder eller liknande. Relativt mycket utrymme ges istället åt att beskriva mannen som anses ha ”hedersrelaterade motiv till brottet” (Expressen, 2015-10-08). Mannen benämns inte under artikeln som pappa, men det

beskrivs att kvinnan har flytt från mannen och tagit deras gemensamma barn med sig varför läsaren kan förstå förövaren också är barnens pappa. Vid ett citat under en bild som publiceras i artikeln ges utrymme åt kvinnan som mamma:

”Det enda jag önskar mig är att kunna krama mina barn igen. Kunna lyfta armarna och lägga dem runt dem”, säger [kvinnan] som förlamades av skottet (Expressen, 2015-10-06).

Vi ser att användandet av kvinnans roll som mamma dels kan ge positiva effekter genom att skapa empati för offret och synliggöra barn som offer för mäns våld mot kvinnor i nära relation, men vi menar att det också finns aspekter som kan ge negativa effekter. Det lämnar ibland kvar en fråga om ansvar som i en del fall beskrivs genom artiklarna: skyddade kvinnan sina barn mot mannens våld? Försökte hon skydda dem? I artikeln från Aftonbladet (2016-09-28), beskrivs hur kvinnan försökte hindra mannen från att kasta deras barn 20 meter ner i ett kraftverk. Det beskrivs också hur hon slogs omkull av mannen, och därmed förhindrades att skydda barnet. Kvinnans roll som skyddande förälder lyfts, men mannens roll som förälder förbises i samma artikel. Samtidigt beskrivs hur kvinnan tar ansvar för att avbryta våldet och skydda sitt barn, till skillnad mot mannen som utsätter dem båda för våld. Vi menar att det vore mer rimligt att diskutera det anmärkningsvärda i att en man utövar dödligt våld mot sitt barn och barnets mor, i rollen som förälder, och att denna man inte beskrivs som pappa/far under artikeln till skillnad mot kvinnan. Samhällets föreställningar kring kön bidrar enligt feministisk teori till att förstärka kvinnans roll som förälder - och framställa modern som en nästintill oersättlig omsorgsgivare för sina barn (Freedman, 2003). Kvinnans ansvar för eventuella barn och hennes omsorg om dem framställs som en biologisk egenskap, vilket mannens föräldraroll inte gör i samma utsträckning. Detta menar Freedman (2003) ger konsekvenser av att männen i högre grad än kvinnor kan bortse från föräldraansvaret utan att ifrågasättas som förälder, i avsevärt större utsträckning än vad en kvinna kan göra. Vi menar att detta återspeglas i medias rapportering där kvinnan beskrivs som mamma – ibland som mamman som också skyddar sitt barn - samtidigt som mannen *inte* beskrivs som pappa, trots att de båda är föräldrar.

Vi fann en artikel i Aftonbladet som berörde ekonomiskt våld, vilket var intressant då ingen annan artikel nämnt sådant våld. Det handlar om en man som beställt porrfilmer för 9 000 kronor i sin ex-flickväns namn och sedan vägrar att betala. Detta sker strax efter att hon lämnat honom vilket antyder att det kan röra sig om en hämndaktion från mannens sida. Visserligen sker det ekonomiska våldet efter att hon lämnat mannen efter att han har misshandlat henne, och därmed behandlar artikeln också fysiskt våld. Kvinnan beskrivs som förtvivlad, som mamma och som uppgiven över hur företaget mannen beställt från hanterar situationen. Journalisten har valt att låta hennes ord beskriva hur hon känner.

Jag är hemma sjukskriven, ensamstående med tre barn. Det är helt omöjligt för mig att betala, säger [kvinnan] (Aftonbladet 2015-10-04).

Vi kan i artikeln se några olika teman som vi valt att fokusera på. Vi kan se “kvinnan som sviken av systemet”, “kvinnan som mamma”, “den våldsutövande mannen” och “den svikne mannen”. Att beskriva kvinnan i det här fallet som mamma kan medföra att läsaren inser hur förödande det är för henne att belastas av utgiften som mannens ekonomiska våld medför. Detta eftersom ensamstående mammor på grund av generellt lägre löner för kvinnor och ett ofta ensamt ansvar för gemensamma barn tillhör en ekonomiskt utsatt grupp i samhället. Vi ser här också ett beskrivande av kvinnans omgivning som otillräcklig då hon inte blir hjälpt ur situationen. Kvinnan blir skyldig att betala trots att hon varken har medel för det eller försatte sig i situationen på eget bevåg. Journalisten har inkluderat följande citat från henne:

Jag förstår dem på sätt och vis, men tycker ändå att det är dåligt. Det märks på specifikationerna att något är galet, det är inte normalt att man hyr så mycket filmer (Aftonbladet 2015-10-15).

Genom citatet beskrivs företaget som osympatiskt då kvinnan uppger ha vädjat till dem för en alternativ lösning på problemet. En talesperson för företaget förklarar att de ”inte kan göra någonting” då mannen använde sig av kvinnans pinkod, och att det därför inte finns belägg

för att misstänka att något har varit gålet. Citatet från kvinnan antyder att företaget rimligtvis måste förstå att det inte har gått rätt till. Hennes citat förmedlar också en bild till läsaren av att det är en resonabel kvinna som inte ställer orimliga krav, genom användandet av "jag förstår dem på sätt och vis". Hon förstår varför de inte kan bortse från betalningen men företaget borde ha överseende med en individ som blivit utnyttjad av sin före detta man. Journalisten har också valt att beskriva hur kvinnan lämnat mannen efter en misshandel, vilket kan relateras till diskursen om det idealiska våldsoffret. Våldet beskrivs som följande.

I domen från tingsrätten står att mannen kastade en cykel på [kvinnans] ben, sparkade henne i ansiktet och tog strypgrepp. Hon fick en näsfraktur - och minnen hon måste leva med resten av livet (ibid.).

Kvinnan gjorde det som förväntas av en henne i ett jämställt samhälle, vilket enligt Enander (2010) är att lämna mannen efter att han har slagit henne. Hon har tagit sig igenom en separation från en man som var våldsam, och nu måste hon dessutom betala för någonting hon inte beställt.

Den här artikeln är den enda vi funnit som berör ekonomiskt våld, men i den beskrivs också det fysiska våldet. Det är inte uteslutet att det ekonomiska våldet inte skulle ha rapporterats överhuvudtaget, ifall det fysiska våldet inte ägt rum – det ekonomiska våldet kan ses som mindre grovt och därmed har det ett sämre nyhetsvärde än grovt våld (Boyle, 2005). I avhandlingen av Eva J:son Lönn (2005) beskrivs olika faktorer som kan påverka innehållet i olika nyhetskällor. Hon nämner då att hierarkierna inom en medieorganisation kan påverka vilka nyheter som rapporteras om, och hon nämner även samhälleliga diskurser samt journalistens egen förförståelse och värderingar som påverkansfaktorer för hur nyheterna ser ut. Media anpassas till sin publik genom journalistens och nyhetsredaktionernas antaganden om vad publiken vill läsa om samt journalistens egna erfarenheter och handlingsutrymme inom organisationen (J:son Lönn, 2005). Det är möjligt att nyheter som inte innehåller något mer "spektakulärt", som fysiskt våld, inte ses som lika nyhetsvärdigt då inte samma chockerande element finns i dessa. Det kan vara ett sätt för journalisten att komma förbi detta och rapportera om ekonomiskt våld genom att inkludera även det fysiska våldet. Vi menar att det också finns en annan aspekt i just det här fallet som handlar om att mannen beställde porr.

Tidigare studier har visat att våld och sex är intressant att rapportera i media, varför det kan antas att detta fall har ett större nyhetsvärde än om mannen hade beställt exempelvis böcker för samma summa (Boyle, 2005).

Relation mellan offer och förövare

En sökning i Mediearkivets Retriever gav totalt 32 artiklar som rapporterar om mäns våld mot kvinnor i nära relation under en period om 365 dagar. Mot bakgrund av den statistik vi presenterade i studiens inledande kapitel, antyder detta en överrepresentation av fall inom nyhetsrapportering av mäns våld mot kvinnor där förövaren är okänd för sitt offer.

De artiklar vi funnit innebär inte att det går att utesluta att de övriga fallen av mäns våld mot kvinnor som rapporteras inte har skett i en relation, utan snarare att det inte beskrivs eller framkommer av informationen i nyhetsrapporteringen. Det kan vara så att offer och förövare varit okända för varandra vid tidpunkten för brottet men det är också möjligt att relationen mellan offer och förövare inte kommit till kännedom vid tiden för nyhetsrapporteringen. Vi kan inte heller utesluta att relationen mellan offer och förövare av någon anledning inte har ansetts vara intressant nog att rapportera. Teorin att ett eventuellt ointresse ligger bakom medias underlåtelse att rapportera mäns våld mot kvinnor i just nära relation finner stöd i den tidigare forskning vi presenterat av Boyle (2005). Boyle diskuterar rapporteringen av mäns våld mot kvinnor som *law of opposites*, och menar att det våld som anses vara intressant att rapportera om i nyhetsmedia är det ovanliga våldet, det som skapar stora intressanta rubriker (Boyle 2005). Boyle diskuterar vidare att just mäns våld mot kvinnor i nära relation är så pass vanligt att det paradoxalt nog blir i princip osynligt i media, och hon refererar till en undersökning som gjordes i Storbritannien år 2000 som visade att var fjärde våldsbrott som resulterade i ett samtal till polisen var mäns våld mot kvinnor i nära relation (Stanko, 2000 genom Boyle, 2005). Det här resonemanget mynnar ut i en hypotes att mäns våld mot kvinnor - oavsett om det gäller våldtäkt eller andra typer av våldsbrott – i de flesta fall rapporteras om det sker under remarkabla omständigheter som de fall där förövaren är okänd (exempelvis överfallsvåldtäkt), där våldet är särskilt sadistiskt eller de fall där offret avlider till följd av våldet.

Avslutande diskussion

I resultatet av vår studie framkommer att det som framförallt förekommer i medias rapportering av mäns våld mot kvinnor i nära relationer är dödligt våld och våld som beskrivs som mordförsök. I rapporteringar av det dödliga våldet ges beskrivningar av våldet som grovt, och ofta beskrivs detaljer av våldets omfattning i form av exempelvis skador på offret.

Våra resultat visar att förövaren i medias beskrivningar närmast uteslutande framställs som en avvikare, som en ”ovanlig man”, ofta genom att presentera en tidigare våldshistorik hos förövaren. I de fall där mannen inte har en tidigare våldshistorik och därmed kan framstå som ”en vanlig man” beskrivs istället en rad olika omständigheter som syftar till att förklara våldet som ett resultat av dessa omständigheter. De omständigheter som främst beskrivs är psykisk ohälsa hos förövaren, alkoholpåverkan, svartsjuka och ”heder” eller avvikande kulturella värderingar som antas motivera kvinnomord.

I vårt resultat fann vi att beskrivningar av offret förekom mest frekvent och utförligt i de fall där våldet var dödligt. Offret beskrevs då som ett idealiskt offer där våldets förekomst inte ifrågasattes. Offret för dödligt våld beskrivs ofta som aktiv i sitt hjälpsökande för att komma ur våldet genom att till exempel göra polisanmälningar eller lämna mannen. I samband med dessa beskrivningar förmedlas ofta bilden av ett rättssystem som sviker kvinnan. Bilden som förmedlas via media av ett passivt rättssystem och ett samhälle som sviker kvinnan när hon söker hjälp har enligt tidigare forskning effekten att kvinnan som utsätts för våld avstår från att söka hjälp. Detta eftersom bilden som förmedlas till henne är att samhällsorgan som ska förse utsatta kvinnor med stöd och hjälp inte kommer att kunna skydda henne mot mannens våld (Brännvall, 2016; Holmberg & Enander, 2005; Ertürk, 2009). Diskursen om ett passivt rättssystem som sviker kvinnan riskerar också att förflytta ansvaret för våldet från förövaren till systemet. Samtidigt menar vi att det är relevant och viktigt att media rapporterar om de fall då skyddande samhällsorgan som polis och socialtjänst inte lyckas med sitt lagstadgade uppdrag. Vi menar att mäns våld mot kvinnor bör förstås utifrån ett helhetsperspektiv där den rådande könsmaktsordningen och mäns överordnade position i förhållande till kvinnor bör få ta plats i en diskussion om våldets förekomst på individnivå samt vilka motverkande åtgärder som ska vidtas på samhällsnivå.

De resultat vi funnit genom vår studie stämmer överens med vad som tidigare presenterats i forskningsområdet mäns våld mot kvinnor i nära relation, och kan förstås utifrån en rad teorier. I vår analys har vi använt oss av diskursiva teman, feministisk teori och intersektionalitet för att spåra vilka diskurser och maktstrukturer som råder i den massmediala kontexten som producerar och reproducerar dessa föreställningar av mäns våld mot kvinnor.

Teorin om intersektionalitet användes för att analysera hur kön och genus, etnicitet och funktion förekommer i medias beskrivningar av mäns våld mot kvinnor i nära relation. De maktordningar som framförallt beskrivs i medias nyhetsrapportering är kategorisering utifrån kön vilket uteslutande förekommer i beskrivningar av förövare och offer som ”mannen” och ”kvinnan”. Enligt vår analys konstrueras offer för dödligt manligt våld som det idealiska offret, vilket är svagt och i viss mån hjälplöst och/eller respektabelt (Christie, 2001). Genom de föreställningar och könsnormer som återfinns i samhället kring vad som uppfattas som ”kvinnligt” är kvinnan som offer både idealiskt och problematiskt; hon ses som fysiskt underlägsen mannen och uppfattas vara i behov av skydd, men förväntas också ta ansvar för att våldet ska upphöra genom att söka hjälp (Freedman, 2003; Kolfjord, 2004). Våra resultat visar att kvinnor som utsatts för dödligt våld beskrivs som hjälplösa (som det idealiska, trovärdiga offret), eller som kvinnan som agerar och söker hjälp, men som blir sviken av systemet (och mordad). Etnicitet och funktion blev synliga som kategoriseringar först då de används som attribut för konstruerande av den våldsutövande mannen som den idealiske förövaren inom avvikelstdiskursen. Etnicitet användes i artiklar där våldet beskrevs som motiverat av ”heder”, och beskrivningar i dessa artiklar antydde enligt oss att dessa män utövar våld mot kvinnor som ett resultat av en kvinnofientlig kultur. Här menar vi att ett intersektionellt perspektiv synliggör hur förövarens kön inte blir det primära, utan kategoriseringen genom etnicitet blir framträdande som attribut för att beskriva förövaren. Förövaren som i övriga artiklar beskrivs som ”den våldsutövande mannen” beskrivs nu istället som mannen med en annan etnicitet än svensk, och detta antas förklara våldet som resultat av en annan kultur och avvikande värderingar. Utifrån teorin om intersektionalitet menar vi att maktordningen förändras genom att introducera ytterligare en kategorisering (Mattson, 2012). Vi kan inte utesluta att våldet i de artiklar där etniciteten inte nämns har utförts av en förövare med annan etnisk bakgrund än svensk, men vi kan däremot se att heder nämns i alla artiklar där etniciteten hos förövaren beskrivs. Genom att förmedla denna bild av förövaren som avvikande på grund av etnicitet och kultur, görs förövaren ”främmande” och ”tillhörande en

kultur där kvinnor mördas med heder som motiv” – han konstrueras med dessa medel som den idealiske förövaren (Christie, 2001). På samma vis används funktion i termer av psykisk ohälsa som en förklaring då män som beskrivs som i övrigt ”vanliga” utövar grovt eller dödligt våld mot sin partner.

Vi fann att kvinnan ibland beskrevs som ”mamma”, en beskrivning som vi menar stärker kvinnans roll som det idealiska offret genom att förmedla bilden av kvinnan som omsorgsperson – hon antas vara mjuk, varm och kärleksfull (Freedman, 2003). I motsats till detta beskrevs mannen som förövare inte som ”pappa”, även om det framkom i artikeln att han hade barn. Vi menar att beskrivningen av mannen som ”pappa” omöjliggörs av de dominerande diskurser vi funnit utifrån våra teman, där den våldsutövande och avvikande mannen uteslutande beskrivs som den idealiske förövaren (Christie, 2001; Towns, 2010; Wendt, 2012). I vår analys relaterar vi särskiljandet i beskrivningar av män och kvinnor som föräldrar till feministisk teori, enligt vilken kvinnorollen omgärdas av problematiska föreställningar av att kvinnor antas vara biologiska omsorgsgivare och omhändertagande till sin natur (Freedman, 2003). Feministisk teori kan också användas för att förklara mannen som den övertygande våldsutövaren, då det finns föreställningar i samhället om att mannens biologiska egenskaper och hormoner antas göra honom mer våldsbenägen till sin natur i jämförelse med kvinnan (Boyle, 2005; Freedman, 2003; Holmberg & Enander, 2005). Samtidigt förmedlas enligt våra resultat bilder av den våldsutövande mannen som avvikare, vilket står i kontrast till föreställningen av mäns våld som normaliserat. Detta menar vi kan förstås i relation till att det våld som främst rapporteras är dödligt våld och våld som beskrivs som särskilt grovt. Det utförs av män mot kvinnor som de lever eller har levt i en relation med. Att ”den vanlige svenske mannen” skulle utöva den här typen av våld mot sin partner är en bild som görs omöjlig inom de diskurser om jämställdhet som idag är dominerande i vårt samhälle (Towns, 2012; Wendt, 2012). För att rådande föreställningar av ”den vanlige svenske mannen” som jämställd och som icke-våldsam ska kunna upprätthållas, menar vi att bilden av den våldsutövande mannen konstrueras som en avvikare – som den idealiske förövaren. Därmed förmedlas bilder av den våldsutövande mannen som ovanlig och våldet som grovt, vilket gör det svårt för kvinnor som blir utsatta för mindre grovt våld att uppfatta det som just våld. Om kvinnan inte uppfattar att det hon utsätts för är våld, får hon svårigheter med att definiera sig själv som utsatt och kommer därmed heller inte att söka hjälp för att ta sig ur våldet (Brännvall 2016; Holmberg & Enander 2005; Enander, 2010; Ertürk 2009).

Genom att media reproducerar dessa bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation som dödligt, ovanligt och utfört av enskilda avvikande individer menar vi att våldets förekomst förmildras och det icke-dödliga våldet osynliggörs. Vi inser att medias nyhetsrapportering sker utifrån journalistikens produktionsförhållanden och med motivet att sälja – det är de sensationella nyheterna som säljer, och därför ligger kvällstidningars intresse troligtvis i att publicera artiklar om det grova, tortyrliknande våldet (Boyle, 2008; J:son Lönn, 2005). Men vi menar att medias intresse att sälja sensationella nyheter ger allvarliga konsekvenser, av att det mest vanligt förekommande våldet osynliggörs. Istället produceras och reproduceras bilden av den våldsutövande mannen som en ovanlig mördare, som en psykopat ur en film. Rådande könsmaktsordningar och ett systematiskt förtryck av kvinnor förbises, då mäns kontrollerande av kvinnor genom hot och våld förklaras med ”extrem svartsjuka”, psykisk ohälsa, heder och alkoholpåverkan. Vår analys av studiens resultat är att medias bilder av mäns våld mot kvinnor i nära relation riskerar att upprätthålla föreställningar av ”vanliga svenska män” som jämställda och icke våldsamma, och att våldet reduceras till ett isolerat problem mellan enskilda avvikande individer snarare än ett samhällsproblem.

Vi nämnde i studiens metodkapitel att vår förförståelse har hjälpt oss att förstå och analysera våra resultat. Vi fick dock fram en del resultat som vi inte från början hade väntat oss och vi har genom studiens gång tagit ställning till detta och varit öppna för nya tolkningar. Vår förståelse om medierapporteringen av våld i nära relationer har nu utökats och vi menar att öppenheten för nya tolkningar har bidragit till en ökad kvalitet för vår studie. Inledningsvis hade vi ett antagande att offren för mäns våld mot kvinnor i hög grad skulle skuldbeläggas i medias beskrivningar, något som vi fann ett visst stöd för i rapporteringen av icke-dödligt våld. Det förekom dock inte i den utsträckning som vi hade väntat oss, vilket kan förklaras med att det icke-dödliga våldet helt enkelt inte rapporterades i någon större utsträckning i de artiklar vi granskat. Men det kan också betyda att diskursen kring våldsoffer i medierapporteringen har förändrats och börjat betrakta skuldbeläggande formuleringar som mer problematiska och opassande.

I en framtida studie anser vi att det vore intressant att göra en mer omfattande datainsamling där urvalet sker under en längre tid och från fler källor. Vi anser också att en komparativ analys vore intressant, då det inte kan uteslutas att rapporteringen ser olika ut och sker med varierande frekvens mellan olika källor. En annan ingång vore att göra kvalitativa intervjuer med journalister eller redaktörer från olika nyhetsmedier, för att undersöka hur de väljer vilka

nyheter som ska rapporteras och hur värdet i nyheterna rangordnas. Genom en sådan studie menar vi att förståelsen för medierapporteringens process kan ökas, och även förståelsen av på vilka grunder olika medier väljer vad som ska rapporteras och också hur rapporteringen ska se ut.

Referenslista

- Agevall, C (2012): *Våldet och kärleken: våldsutsatta kvinnors begripliggörande av sina erfarenheter*. Lund: Department of Sociology of Law, Lund University.
- Boyle, K (2005): *Media and violence, : gendering the debates*. London: Sage.
- Burman, M (2007): *Straffrätt och mäns våld mot kvinnor: om straffrättens förmåga att producera jämställdhet*. Uppsala: Iustus.
- Braun, V & Clarke, V (2006): 'Using thematic analysis in psychology'. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2). s. 77-101.
- Brottsförebyggande rådet (2015): *Nationella trygghetsundersökningen, 2015*.
- Brännvall, M (2016): *Frigörelse med förhinder*. Malmö: malmö Universitet.
- Christie, N (2001): *Det idealiska offret*. Ingår i Ingrid Sahlin (red.), *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlgren, P (2014): *Mediebevakningen av mäns våld mot kvinnor*. Uppsala: Uppsala Universitet.
- David, M & Sutton, C.D (2016): *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Enander, V (2010): 'A Fool to Keep Staying': Battered Women Labeling Themselves Stupid as an Expression of Gendered Shame. *Violence Against Women*, vol. 16 nr. 1 s. 5-31.
- Freedman, J (2003): *Feminism : en introduktion*. Malmö : Liber.
- Holmberg, C & Enander, V (2005): *Varför går hon? : om misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. Ystad: Kabusa.
- Isdal, P (2001): *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia.
- Johansson, I & Liedman, S-E (1997): *Positivism och Marxism*. Göteborg: Daidalos.
- J:son Lönn, E (2005): *Jobb(iga) nyheter. Om dagstidningars bevakning av arbetsmiljöfrågor*. Umeå : Institutionen för kultur och medier, Umeå universitet.

Kolfjord, I (2004): *Offerskapandets problematik*. Retfærd. Nordisk Juridisk Tidsskrift, vol. 27 nr. 2 s. 54-71

Lundgren, E. Heimer, G. Westerstrand, J & Kalliokoski, A-M (2001): *Slagen dam: mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige: en omfångsundersökning*. Umeå, Uppsala, Stockholm: Brottsoffermyndigheten; Uppsala Universitet; Fritzes.

Lundgren, E (2004): *Våldets normaliseringsprocess*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).

Mattsson, T (2012): *Intersektionalitet i socialt arbete* Malmö: Gleerups Utbildning AB.

NCK (2014): *Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns vålds utsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: Nationellt Centrum för Kvinnofrid, NCK-rapport 2014:1.

Nilsson, R (2008): *Foucault - En introduktion*. Malmö: Égalité.

Olby, T (2006): *Vem slår vem eller det förövarlösa våldet - En studie av dagspressens skildring av mäns våld mot kvinnor*. Örebro: Reklam assistans.

Payne, M (2008): *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur & Kultur.

Russel, E.H D (1992): *Femicide : the politics of woman killing*. Buckingham: Open University Press.

Scheffer Lindgren, M (2009): *"Från himlen rakt ner i helvetet": från uppbrott till rättsprocess vid mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Karlstad: Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Folkhälsovetenskap, Karlstads universitet

SoL 2001:453. *Socialtjänstlagen*.

SOSFS 2014:4. *Socialstyrelsens föreskrifter och råd om våld i nära relationer*.

Socialstyrelsen (2014): *Frågor om våld bör ställas i vården*. (elektronisk).

<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014oktober/fragoromvaldborstallasivarden> (2016-10-17).

Thurén, T (2007): *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2 uppl. Stockholm: Liber.

Towns, A (2010): "Kultur inför rätta? Kön, nation och civilisation i polisförhör om mäns dödliga våld mot kvinnor" i Jansson, M. Wendt, M & Åse, C (red.), *Den nationella väven. Feministiska analyser*. Lund: Studentlitteratur. (s. 51-72)

Ungdomsstyrelsen (2013): *Unga och våld - En analys av maskulinitet och förebyggande åtgärder*. Stockholm: Danagård LiTHO AB.

Vetenskapsrådet (2002): *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wendt, M (2012): "Recreating ignorance?" i *Australian Feminist Studies*, vol. 27 nr. 71 s. 93-109.

Winther Jørgensen, M & Phillips, L (2000): *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

World Economic Forum (2013): *The Global gender Gap Report*. (elektronisk).

<https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2013> (2016-10-17).

Bilaga 1.

Artiklar från Aftonbladet och Expressen (datainsamling):

Aftonbladet:

Hjertrén, L (2016-10-06a) "Mördade Lotta fotade själv sina skador" (elektronisk) *Aftonbladet*. 6 oktober. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article23655813.ab>> (2016-10-06).

Cantwell, O (2016-10-06b) "Samhällets svek inleddes långt innan det var för sent" (elektronisk) *Aftonbladet*. 6 oktober. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/oisincantwell/article23663743.ab>> (2016-10-06).

Tronarp, G (2016-10-03) "Naken yxman löpte amok i villaområde" (elektronisk) *Aftonbladet*. 3 oktober. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23642420.ab>> (2016-10-06).

Roos, C (2016-09-28) "Kastade ner sin bebis från ett kraftverk" (elektronisk) *Aftonbladet*. 28 september. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23609474.ab>> (2016-10-06).

Tagesson, E & Micic, M (2016-09-06a) "Åtalas för mordet i p-huset" (elektronisk) *Aftonbladet*. 6 september. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article23469266.ab>> (2016-10-06).

Magnå, J & Hjertrén, L (2016-09-02) "Maria slogs sönder och samman – polisen hade ingen bil att skicka" (elektronisk) *Aftonbladet*. 2 september. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article23448408.ab>> (2016-10-06).

Micic, M (2016-09-01) "Döms för dubbelmord i Södertälje" (elektronisk) *Aftonbladet*. 1 september. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article23440635.ab>> (2016-10-06)

Granlund, J (2016-06-06) "Villkorligt frigiven - häktad för mordförsök" (elektronisk) *Aftonbladet*. 6 juni. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article22953776.ab>> (2016-10-06).

Svahn, N (2016-04-16) "Kvinna död efter fall från fönster – mord utreds" (elektronisk) *Aftonbladet*. 16 april. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article22644706.ab>> (2016-10-06).

Tagesson, E & Hjertrén, L (2016-04-10) "Misstänkte mördaren misstänks för mordförsök i somras" (elektronisk) *Aftonbladet*. 10 april.
<<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article22579127.ab>> (2016-10-06).

Hjertrén, L & Järkstig, L (2016-02-29) "Kvinna och man hittade döda" (elektronisk) *Aftonbladet*. 29 februari. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article22351961.ab>> (2016-10-06).

Hjertrén, L & Svahn, N (2016-02-18) "Kvinna knivskuren i Säffle - dog" (elektronisk) *Aftonbladet*. 2 februari. <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article22287581.ab>> (2016-10-06).

Hjertrén, L & Micic, M (2016-02-10) "Han döms till 18 års fängelse för mord på hustrun" (elektronisk) *Aftonbladet*. 10 februari.
<<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article22239068.ab>> (2016-10-06).

Tagesson, E, Micic, M & Johansson, A (2015-12-15) "Misstänks för mord på fästmö - på sin födelsedag" (elektronisk) *Aftonbladet*. 12 december.
<<http://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/article21944046.ab>> (2016-10-06).

Weigl, K (2015-11-22) "Sofia skapade svensk rättshistoria – HD fällde ex-maken" (elektronisk) *Aftonbladet*. 22 november.
<<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/kerstinweigl/article21793155.ab>> (2016-10-06).

Arnstad Elmlblad, K (2015-11-06) "Han försökte strypa mig - flera gånger" (elektronisk) *Aftonbladet*. 6 november.
<<http://www.aftonbladet.se/relationer/article21710702.ab?teaser=true>> (2016-10-06).

Stenquist, V (2015-10-04) "Annelie misshandlades - tvingas betala ex-pojkvännens porrfilmer" (elektronisk) *Aftonbladet*. 4 oktober.
<<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article21569630.ab>> (2016-10-06).

Expressen:

Lundberg Andersson, H (2016-10-06a) ”Här är bildbevisen på Martin Jonssons slag”(elektronisk), *Expressen*.06 Oktober. <<http://www.expressen.se/nyheter/har-ar-bildbevisen-pa-martin-jonssons-slag/>>(2016-10-06).

Carlsson, T. Hellberg, M & Ronge, J(2016-10-06b) ”Så ska Martin Jonsson slippa livstids fängelse”(elektronisk). *Expressen*. 6 oktober. <<http://www.expressen.se/nyheter/sa-ska-martin-jonsson-slippa-livstids-fangelse/>> (2016-10-06).

Carlsson, T. Hellberg, M. Lundberg Andersson, H. Malmgren, K. Nyberg, M. Ronge, J. Sohl Stjernberg, M. (2016-09-29) ”Lottas egen lapp: Han visar en konstig sida” (elektronisk). *Expressen*. 29 september. < <http://www.expressen.se/nyheter/martin-jonsson-atalas-for-att-ha-dodat-lotta/> >(2016-10-06).

Malmgren, K. (2016-09-30) ”Martin Jonssons okända offer”(elektronisk). *Expressen*. 30 september. <<http://www.expressen.se/nyheter/martin-jonssons-okanda-offer-1/>> (2016-10-06).

Ronge, J. (2016-09-28) ”Han terroriserade Lotta innan mordet” (elektronisk). *Expressen*.28 September. <<http://www.expressen.se/nyheter/han-terroriserade-lotta-innan-mordet/> > (2016-10-06).

Fridh Cleberg, C. (2016-08-01) ”Här dödas tusentals kvinnor av män – men historisk lag väcker konservativ kritik” (elektronisk). *Expressen*.01 Augusti. <<http://www.expressen.se/geo/carl-fridh-kleberg/har-dodas-tusentals-kvinnor-av-man--men-historisk-lag-vacker-konservativ-kritik/>> (2016-10-06).

Avdic, A. & Holmberg, L. (2016-06-23) ”OS-stjärna misstänks för sexuellt ofredande” (elektronisk). *Expressen*. 23 juni. <<http://www.expressen.se/sport/os2016/os-stjarna-misstanks-for-sexuellt-ofredande/>> (2016-10-06).

Parkkila, S (2016-05-26) ”Man gick bärsärk – tre kvinnor misshandlade” (elektronisk). *Expressen*.26 maj.< <http://www.expressen.se/nyheter/man-gick-barsark--tre-kvinnor-misshandlade/>> (2016-10-06).

Johansson, F. (2016-05-23) ”Polis misshandlad under uttryckning” (elektronisk). *Expressen*. 2 maj. <<http://www.expressen.se/nyheter/polis-misshandla-under-uttryckning/>> (2016-10-06).

Rydhsagen, M. (2016-04-15) ”Kvinna hittades död – polis misstänker mord” (elektronisk). *Expressen*. 15 april. <<http://www.expressen.se/nyheter/kvinna-hittades-dod--polis-misstanker-mord/>> (2016-10-06).

Rogsten, E. & Samuelsson, F (2016-03-21) ”Två personer svårt misshandlade” (elektronisk). *Expressen*. 21 mars. <<http://www.expressen.se/kvallsposten/tva-personer-svart-misshandlade/>> (2016-10-06).

Andersen, I. & Micu, P (2016-01-01) ”Våldsam årsstart” (elektronisk) *Expressen* ” 01 januari. <<http://www.expressen.se/nyheter/valdsam-arsstart/>>(2016-10-16).

Berntsson, J & Olsson, D. (2015-10-15) ”Loran, 24, åtalas för mord på ex-flickvän” (elektronisk). *Expressen*. 15 oktober 15. <<http://www.expressen.se/gt/loran-24-atalas-for-mord-pa-ex-flickvan/>> (2016-10-06).

Andersen, I. (2015-10-08) ”Max ingrep –blev själv knivhuggen” (elektronisk). *Expressen*. 8 oktober. <<http://www.expressen.se/nyheter/max-ingrep--blev-sjalv-knivhuggen/>>(2016-10-06).

Olsson, D. (2015-10-06) ”Sköt Safaa i nacken – får 14 års fängelse”. (elektronisk). *Expressen*. 7 oktober. <<http://www.expressen.se/gt/skot-safaa-i-nacken--far-14-ars-fangelse/>> (2016-10-06).

Bilaga 2.

För att göra våra resultat så tydliga som möjligt har vi gjort tabeller som jämför hur många ord vi fick fram i Aftonbladet och Expressen. Vi har valt att göra separata tabeller för förövare, offer och våld och delat in dem i dödligt och icke-dödligt våld.

	Expressen Dödligt våld	Aftonbladet Dödligt våld
Allvarligt/brutalt/ grymt/kraftigt/starkt/ massivt	7	9
Angrepp/attack	1	1
Dråp	1	-
Dödshot	-	1
Dödsmisshandel	2	2
Fysisk terror	1	-
Grov fridskränkning	-	1
Grov/mycket grov misshandel	2	-
Hedersrelaterat	-	1
Hot/olaga hot	-	2
Hänsynslöst/ oaktsamt	3	-
Långdraget förlopp	1	-
Misshandel	3	6
Mord	8	5
- Misstänkt mord	-	1
- Brutalt mord	-	2
- Knivmord	-	1
Terror	2	1
Tortyrliknande	2	-
Våldsamt	2	-

	Expressen Icke- dödligt våld	Aftonbladet Icke-dödligt våld
Fysisk misshandel	5	6
Grov misshandel	1	1
Gräl/bråk	-	2
Hedersrelaterat	2	-
Hot/olaga hot	-	3
Kraftigt/allvarligt/ upprepat	-	2
Misstänkt misshandel	4	-
Mordförsök	3	4
Psykisk misshandel	-	1
Terror	-	1

	Expressen Förövare dödligt våld	Aftonbladet Förövare dödligt våld
Arg/aggressiv/hotfull	6	2
Besvärad/ledsen/ kränkt/förnedrad	1	4
Beväpnad	-	1
Drogbrukare	-	1
Efterlyst	1	-
Elak	2	-
Flyende	-	1
Flyktingbarn	1	-
Förnekar mord	-	5
Galen	1	1
Häktad/anhållen	1	5
Katastrof (till människa)	-	1
Lugn	1	-
Minns ej brottet	-	2
Misstänksam	1	1
Misstänkt (för mord)	6	8
Psykisk ohälsa	-	1
Självisk	-	1
Svartsjuk/ kontrollerande	4	3
Tidigare anmäld	-	2
Tidigare våldsam	1	6
Villkorligt frigiven	1	-
Våldsam	2	1
Åtalad	2	4
Återfallsförbrytare	1	-
Ökänd	1	-

	Expressen Förövare icke- dödligt våld	Aftonbladet Förövare icke-dödligt våld
Aggressiv	-	4
Asylsökande	2	-
Berusad	3	-
Beväpnad	-	1
Brottsbelastad	-	1
Drogbrukare	-	1
Ensamkommande	1	-
Erkänner brott	-	1
Gripen	1	-
Hotfull	-	1
Misstänkt	2	2
Misstänkt (för mord)	-	1
Naken	-	1
Nekar brott	-	2
Nyanlända/ utländska	3	-
Psykopat	-	1
Självordsbenägen	-	1
Skälig misstänkt	1	-
Svartsjuk	1	2
Tidigare våldsam	-	3
Åtalad	-	2

	Expressen Offer, avliden	Aftonbladet Offer, avliden
Aktiv	-	4
Attackerad	-	1
Blåslagen	2	1
Brutalt ihjälslagen/ ihjälslagen	2	-
Flyende	-	1
Försvarslös	1	-
Förändrad	1	-
Gravid	2	-
Knivskuren	-	3
Livlös	-	1
Mamma	-	2
Misshandlad	2	1
Mördad	3	-
Rädd	-	2
Skadad/allvarligt skadad	1	4
Strypt	3	1
Vanställd	-	1

	Expressen Offer, överlevande	Aftonbladet Offer, överlevande
Aktiv (polisänmälde)	-	3
Biten	1	-
Blodig	1	-
Förbannad (på polis)	-	1
Förlamad	1	-
Glad	-	1
Gravid	-	1
Ingen information	-	2
Knivhuggen	1	-
Lätt skadad	-	1
Mamma	-	1
Medvetlös	1	1
Misshandlad	4	1
Oskadd	-	1
Sjukskriven	-	1
Strypt	-	3
Svårt skadad/sargad kropp	-	2
Utsatt	2	-
Överlevare	-	1